Inspectoratul Şcolar Judeţean Bihor

Casa Corpului Didactic a Judeţului Bihor

Dascălul creştin

Revista educatorilor creştini

Anul V, Nr. 9/ aprilie 2014

Inspectoratul Şcolar Judeţean Bihor

Casa Corpului Didactic a Judeţului Bihor

Dascălul creştin

Revista educatorilor creştini

Apare cu binecuvântarea

Preasfinţitului Părinte Sofronie,

Episcopul Oradiei

ISSN 2069 - 3370

Editura *Didactica militans*

Casa Corpului Didactic Bihor

Oradea, 2014

Colectivul de redacţie:

Preşedinte de onoare:
Preasfințitul Părinte Sofronie Drincec, Episcopul Oradiei

Preşedinte:
Pr. Prof. Florin Negruțiu

Secretar:
Pr. Prof. Dorel Leucea

Membri:
Prof. Nicolina Mihuț
Prof. Călin Perțe
Prof. Diana Nichita

„A educa înseamnă a cultiva curăţenia sufletească şi buna-cuviinţă a copiilor şi tinerilor, a-l creşte pe copil moral şi în evlavie, a avea grijă de sufletul lui, a-i modela inteligenţa, a forma un atlet pentru Hristos; pe scurt, a te îngriji de mântuirea sufletului lui. Educaţia este asemenea unei arte: artă mai mare decât aceasta nu există, pentru că, dacă toate artele aduc un folos pentru lumea de aici, arta educaţiei se săvârşeşte în vederea accederii la lumea viitoare."

(Sfântul Ioan Hrisostom)

Lizzy Card

Cuprins:

Berian Eva Abigail (Colegiul Tehnic *„Constantin Brâncuşi”* Oradea)

Metafizică și raționalism în cunoașterea științifică 6

Bodea Bogdan (Colegiul Tehnic Vadu Crişului)

Rezervaţia floristică şi faunistică Vadu Crişului 9

*Ciocănel Cristina (*Școala *„Gheorghe Lazăr”* Corbu, jud. Constanța)

Educaţia religios-morală în familie şi şcoală 11

Fazecaș Manuela (Liceul Tehnologic „George Barițiu” Oradea)

Simboluri ale crucii în poemul lui Vasile Voiculescu 14

Hopidea Ramona (Colegiul Tehnic „Alexandru Roman” Aleșd)

Festivalul de colinde și tradiții creștine Aleșd 19

Lazăr Laurențiu (Episcopia Ortodoxă Română a Oradiei)

O zi adresată pentru Mulțumesc, adresat voluntarilor proiectului „De Crăciun adoptă un suflet!” 21

Leucea Daniela (Grădinița cu Program Prelungit Nr. 28 Oradea)

Lecţia – „microsistem de instruire”. Ora de Limba română în învățământul primar 23

Leucea Dorel Mircea (Liceul Ortodox *„Episcop Roman Ciorogariu”* Oradea)

Mitropolitul Antim Ivireanul, ctitor de limbă românească 32

Luțaș Simona Ela (Școala Gimnazială *„Puiu Sever”* Ineu)

Stagiul de formare continuă Comenius, un imbold pentru noi perspective didactice 39

Monenci Monica (Școala Gimnazială Nr. 2 Chișcău)

Din nou… (Mihai Eminescu) 42

Nojea Traian (Școala Gimnazială Nr. 1 Drăgești)

Biserica Ortodoxă Română în Uniunea Europeană. Probleme și perspective (I) 43

Norme tehnice de redactare a materialelor destinate publicării în revista „*Dascălul creştin*” 50

Metafizică și raționalism în cunoașterea științifică

Prof. Eva Abigail Berian
Colegiul Tehnic „*Constantin Brâncuşi*” Oradea

În viziunea lui René Descartes, totul se poate explica în natură doar prin intermediul legilor proprii întinderii şi mişcării, fiind astfel eliminate orice cauze de natură metafizică, proprii gândirii medievale[1]. Ţevi, resorturi, pârghii, modele ale mecanicii hidraulice au fost des asociate, în literatura vremii, corpului omenesc: „Corpul se configurează ca o maşină hidraulică în care spiritele animale ce trec prin nervi exercită funcţia apei”[2]. În consecinţă, spre sfârşitul secolului al XVII-lea, putem vorbi de existenţa unei paradigme destul de bine închegate, dominate de ceea ce numim în mod curent „mecanicism clasic”. Acesta îşi propunea să explice, folosind un limbaj matematic sofisticat, realitatea, pornind numai de la relaţiile dintre particulele aflate într-o mişcare care se supune legilor mecanicii newtoniene. Concepţia mecanicistă a fost extinsă la întregul Univers, descris ca un „ceasornic imens” care, fie necesită o întoarcere periodică (cum considera Newton), fie funcţionează perpetuu şi precis (cum credea Leibniz)[3]. Sintetic, din perspectiva filosofiei mecaniciste, o cauză într-un punct dat poate genera un efect într-un punct infinit apropiat şi, invers, fiecare efect într-un punct dat are o cauză într-un punct infinit apropiat[4]. Astfel, două puncte, oricât ar fi de depărtate, pot fi legate prin aceste „lanţuri cauzale”. Ecuaţiile fizicii clasice sunt construite în aşa fel încât, dacă se cunosc condiţiile iniţiale (poziţiile şi vitezele), starea fizică a unui sistem poate fi prezisă complet în oricare moment ulterior. În concluzie, în mecanica newtoniană toate procesele sunt complet reversibile, predictibile[5], orice descriere având un pronunţat caracter determinist.

Heisenberg subliniază hotărâtoarea influenţă pe care a avut-o separarea carteziană între Eu, Lume şi Dumnezeu la formarea ştiinţei moderne: „mecanica lui Newton, ca şi toate celelalte părţi ale fizicii clasice bazate pe acest model, pornesc de la ideea că Lumea poate fi descrisă fără a ne referi la Dumnezeu sau la noi înşine”[6]. Separarea între subiectul cunoscător şi obiectul cunoaşterii

[1] Berian, 2011, p.11.
[2] Rossi, 2004, p. 169.
[3] Berian, 2011, p. 12.
[4] Nicolescu, 1999, p. 16.
[5] Gershenson, 2005, pp. 47-48.
[6] Heisenberg, 1971, p. 89.

se va dovedi, în prima jumătate a secolului XX, artificială, forţată, incapabilă să explice natura complexă a realităţii. Urmarea firească a acestei paradigme ştiinţifice este diminuarea progresivă a dimensiunii transcendente a cunoaşterii, subţierea rădăcinilor metafizice ale teoriilor ştiinţifice, ajungându-se la o desacralizare a naturii, „Dumnezeu devenind o simplă ipoteză", transcendenţa Universului fiind „izgonită în tenebrele iraţionalului şi superstiţiei"[7].

De la Platon până la Descartes, cunoaşterea filosofică şi ştiinţifică a fost strâns legată de metafizică: „Întreaga filosofie e ca un arbore ale cărui rădăcini sunt metafizica, al cărui trunchi e fizica, iar ramurile care ies din acest trunchi sunt toate celelalte ştiinţe, care se reduc la trei principale, anume medicina, mecanica şi morala."[8]. Locke însă va afirma că toate ideile pe care le avem sau le putem avea provin doar din experienţă, pe două căi distincte: fie pe calea exterioară, a senzaţiilor, fie pe cea interioară, a reflecţiei[9]. Prin urmare, filosofia trebuie să se limiteze la experienţă, lăsând la o parte problemele transcendente, pe care nu le poate soluţiona. Hume a lărgit fisura creată între ştiinţă şi metafizică, considerând că orice enunţuri a priori privind realitatea, izvorâte din gândirea pură, depăşesc limitele intelectului[10], metafizica fiind considerată „un teren al sofismelor şi al iluziei"[11]. Scepticismul lui Hume a avut o considerabilă influenţă asupra filosofiei iluministe franceze a secolului al XVIII-lea şi, nu în ultimul rând, asupra pozitivismului secolului al XIX-lea, Auguste Comte văzând în Hume principalul său precursor. Perspectiva pozitivistă a lui Comte este una profund antimetafizică, generând apariţia scientismului, care a marcat a doua jumătate a secolului al XIX-lea: „ştiinţa şi raţiunea ştiinţifică sunt singurele norme ale valorilor şi vor explica într-o zi lumea, în totalitatea ei"[12]. Pentru o inteligenţă care ar putea cunoaşte toate forţele care acţionează în natură, la un moment dat, „nimic nu ar fi nesigur, iar vitorul, ca şi trecutul, i-ar fi prezente înaintea ochilor" [13].

Catalizatorul acestui optimism raţionalist, care a dobândit dimensiuni considerabile în secolul al XIX-lea, a fost revoluţia industrială[14]. În anii '50-'60 ai secolului trecut însă, va începe decăderea ireversibilă a imperiului realismului industrial. Tehnologia nu mai e considerată o „locomotivă a progresului", ci mai degrabă „o forţă apocaliptică ce distruge deopotrivă libertatea umană şi mediul natural"[15]. Sistemul devenise împovărător. Măreţia scientismului s-a dovedit a fi o iluzie. În loc să elibereze, „realismul industrial a creat propria lui închisoare, o mentalitate

[7] Nicolescu, 1999, p. 17.
[8] Descartes, 2000, p. 72.
[9] Locke, 1961, p. 81.
[10] Hume, 1987.
[11] Braunstein, 1997, p. 178.
[12] Russ, 2002, p.199.
[13] Laplace, 1814, p. 32.
[14] Toffler, 1983, pp. 48-50.
[15] *Idem*, p. 400.

industrială care dispreţuieşte sau ignoră ceea ce nu poate cuantifica, care laudă fervent rigoarea critică şi pedepseşte imaginaţia, care-i reduce pe oameni la unităţi protoplasmice simpliste, care caută o soluţie inginerească oricărei probleme”[16]. Fisurile apăruseră, de fapt, mai devreme, generând o criză a ştiinţei (în special a fizicii) şi filosofiei (în particular a logicii), încă din primii ani ai secolului XX. Criza era, în fond, una a sensului şi a raţiunii.

Bibliografie

- Berian, S., Mătieş, V., *Transdisciplinaritate şi mecatronică*, Editura Curtea Veche, Bucureşti, 2011
- Braunstein, F., Pépin, J-F., *Marile doctrine*, Editura Antet, Oradea, 1997.
- Descartes, R., *Principiile filosofiei, Scrisoare-prefaţă*, Editura IRI, Bucureşti, 2000.
- Gershenson, C., Heylighen, F., „***How Can We Think the Complex?***” în: Richardson, K.A. (ed.), *Managing Organizational Complexity: Philosophy, Theory and Application*, Information Age Publishing, Greenwich, pp. 47-62, 2005
- Heisenberg, W., *Physique et philosophie*, Éd. Albin Michel, Paris, 1971.
- Hume, D., *Cercetare asupra intelectului omenesc*, Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, Bucureşti, 1987.
- Laplace, P.S., *Essai philosophique sur les probabilités*, Gauthier-Villars, Paris, 1814.
- Locke, J., *Eseu asupra intelectului omenesc*, Editura Ştiinţifică, Bucureşti, 1961.
- Nicolescu, B., *Transdisciplinaritatea. Manifest*, Editura Polirom, Iaşi, 1999
- Rossi, P., *Naşterea ştiinţei moderne în Europa*, Editura Polirom, Iaşi, 2004.
- Russ, J., *Panorama ideilor filosofice. De la Platon la contemporani*, Editura Amarcord, Timişoara, 2002.
- Toffler, A., *Al treilea val*, Editura Politică, Bucureşti, 1983.

[16] *Ibidem*, p. 163.

Rezervaţia floristică şi faunistică Vadu Crişului

Prof. Bogdan Bodea
Colegiul Tehnic Vadu Crişului

Rezervaţia Floristică şi Faunistică Vadu Crişului este aşezată într-un cadru natural deosebit de pitoresc , pe cursul mijlociu al Crişului Repede , acolo unde apele acestuia se zbuciumă năvalnic în încleştarea cu munţii, dispunând de o adevărată revărsare de frumuseţi şi capodopere ale naturii.Aceasta s-a constituit pe baza propunerii Comisiei pentru ocrotirea naturii şi aprobată prin Hotărârea Consiliului de Ministri din august 1955 prin care s-a declarat Monument al naturii tot defileul Crişului de la Şuncuiuş până la Vadu Crişului pe o suprafaţă de 357,1 ha.

Amygdalus nana(Migdal pitic)

În zona ocrotită se întâlneşte o vegetaţie de o importanţă deosebită , cuprinzând specii forestiere , arbustive şi floricole endemice , unele foarte rare şi pe cale de dispariţie .Aici se întâlnesc şi asociaţii vegetale tipic stepice, fiind una din puţinele insule în care a supravieţuit o astfel de vegetaţie in afara arealului natural.Câteva specii din flora de o extraordinară bogăţie a rezervaţiei sunt: Fagus taurica, Quercus pubescens, Acer tataricum, Ruscus aculeatus,Daphne mezereum, Smyrnium perfoliatum, Frittilaria

Frittilaria Montana(Lalea pestriţă)

montana, Stipa capillata, etc..

Rezervaţia adăposteşte de asemenea şi specii faunistice ocrotite :Alopia bielzi, Clausilia dubia (melci endemici), Lacerta viridis, Lacerta muralis (şopârle) precum şi unele păsări ca:Monticola sexatilis, Emberisia cia, Falco tiniriculus, Bubo bubo, Lynx lynx.

În rezervaţie se găsesc mai multe peşteri, dintre care mai importantă este Peştera Vadu Crişului care s-a format în calcarele cretacice ale munţilor Pădurea Craiului ca urmare a acţiunii pârâului care o străbate, formând o superbă cascadă la vărsarea în Crişul Repede. Are o lungime de 1510 m şi este formată dintr-un coridor principal din care se desprind numeroase galerii laterale şi săli. Este una din peşterile cu cea mai bogată faună cavernicolă din România, aici fiind prezente numeroase specii de melci, viermi, insecte, crustacei şi liliacul cu botul în formă de potcoavă.

Prin programul Eco-Şcoală, elevii de la C.T. Vadu Crişului au participat la activităţi de ecologizare în rezervaţie , au instalat afişe privind protejarea unor specii ocrotite şi au convins autorităţile locale de necesitatea aplicarii unui management al mediului corespunzător în zonă.

Educaţia religios-morală în familie şi şcoală

Prof. drd. Cristina Ciocănel
Şcoala *„Gheorghe Lazăr”* Corbu, jud. Constanţa

„Folosiţi-vă cu înţelepciune de viaţa familială şi veţi fi primii în Împărăţia cerurilor şi vă veţi bucura de toate bunurile.”
Sf. Ioan Gură de Aur

Familia este un aşezământ dumnezeiesc, prima instituţie întemeiată de Însuşi Dumnezeu, de asemenea, familia are şi o însemnată importanţă socială fiind adeseori numită ”celula mamă a societăţii” şi cea mai importantă alcătuire socială de care depind dezvoltarea, stabilitatea şi mai ales existenţa întregii omeniri.

Cercetările în domeniul psihologiei copilului afirmă că educaţia moral-religioasă este posibilă de la cea mai fragedă vârstă, iar preşcolarii cu trăsăturile de voinţă şi caracter în formare sunt receptivi la influenţele exercitate asupra lor.

Familia creştină, prin atmosfera şi valorile pe care le poartă, prin practicile şi datinile religioase pe care le respectă, influenţează în mare măsură educaţia copilului, elevului. Creştinii consideră familia o biserică mai mică în marea comunitate a Bisericii lui Hristos; familia este cea care asigură continuitatea generaţiilor şi este baza educaţiei creştine şi a responsabilităţii sociale.

Familia formează spiritul de disciplină prin impunerea şi respectarea unor reguli, norme, valori morale şi religios-morale şi prin interpretarea marilor idei morale.

Acţiunea familiei ar trebui să fie atât constructivă cât şi preventivă sau corectivă şi să aibă în vedere perspectiva formării şi dezvoltării copilului, elevului. Structura şi unitatea familiei sau lipsa de unitate şi destructurarea acesteia, influenţează în mare măsură dezvoltarea copilului, elevului, mai ales privind structurile psihomorale.

Astăzi trăim vremuri în care se uită foarte des care este cea mai mare datorie a părinţilor: buna creştere a copiilor lor. Dacă această datorie este uitată, în sufletul şi inima copiilor cresc doar deprinderile rele, iar cei ce vor suferi vor fi şi părinţii şi copiii şi întreaga societate. Cel mai invocat motiv al acestei stări de fapt este lipsa materială, care îi face pe mulţi părinţi să nu aibă grijă de

copii lor; totuşi, sărăcia materială nu poate fi o scuză pentru absenţa educaţiei copiilor, elevilor în familie.

Educaţia moral-religioasă trebuie să înceapă încă din primii ani de viaţă în familie. Apoi se continuă potrivit nivelului de înţelegere a copilului pentru a se forma în sufletul acestuia impresii, deprinderi de conduită şi sentimente cu ajutorul cărora să devină o adevărată persoană deschisă comuniunii cu Dumnezeu şi cu semenii.

Începând cu mica copilărie, în jurul vârstei de 3 ani, mama sau bunica trebuie să-l înveţe pe acesta să facă semnul Sfintei Cruci, o rugăciune scurtă atunci când se trezeşte, se culcă, se aşează la masă, se ridică de la masă, când merge la Biserică. Cea mai bună lecţie de religie pentru copiii lor este rugăciunea părinţilor făcută odată cu copiii. Părinţii au datoria de a se ruga neîncetat pentru copiii lor, să-i ducă la Sfânta Biserică, să-i ducă să fie împărtăşiţi. Este indicat ca părinţii să aibă grijă ca proprii copii să nu vorbească urât, să-i supravegheze când se joacă cu alţi copii, să nu le permită să urmărească fime violente.

Şcoala este locul unde tânărul începe să trăiască zilnic o parte din timpul său, în cadrul unei comunităţi ce depăşeşte cadrul familial. În şcoală copilul trebuie să înceapă să respecte reguli de comportament pentru a-şi continua educaţia cvică.

Odată cu intrarea copilului în şcoală, 6-7 ani, sunt trei instituţii care contribuie la creşterea şi educaţia religioasă a copiilor. Prima este familia,, a doua este şcoala primară şi apoi gimnazială, unde în cadrul orelor de religie primesc cunoştinţe despre Dumnezeu şi despre morala creştină. A treia instituţie este Sfânta Biserică, unde copiii trebuie să fie deprinşi să se spovedească, să se împărtăşească şi să participe la Sfintele slujbe. Educaţia moral-religioasă la această vârstă este hotărâtoare pentru creşterea elevilor în credinţă, în respectarea normelor şi principiilor morale, în formarea şi pregătirea lor pentru viaţă.

La vârsta şcolară mare, 14-19 ani, rolul principal în educarea religios-morală îl are profesorul de religie şi preotul duhovnic. Vârsta preadolescenţei şi a adolescenţei, este vârsta critică a tinerilor, iar ora de religie şi preotul în Biserică, trebuie să influenţeze în bine această vârstă, să-i formeze duhovniceşte, prin spovedanie, împărtăşanie, pelerinaj la mânăstiri, acţiuni caritabile etc.

Predarea-învăţarea religiei în şcoală este necesară a fi o îmbinare între ştiinţa teologică şi arta pedagogică creştină, ora de religie făcând legătura între cunoştinţele teoretice teologice şi arta de a educa sufletul omenesc. Rolul orei de religie este de a-l face pe elev să treacă la fapte şi acţiuni, să „trăiască” învăţătura de credinţă, să transforme fiinţa umană.

Bibliografie:

P. Golu, *Fenomene şi procese psihosociale*, Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, Bucureşti, 1989;

A. Danciu, *Metodica predării religiei în învăţământul preuniversitar*, Editura „Gheorghe Alexandru", Craiova, 2005;

Pr. Prof. Dr. N. Necula, *Familia azi. Probleme pastorale şi sociale*, în revista „Glasul Bisericii", anul LVII (2001), nr. 9-12, p.119.

Simboluri ale crucii în poemul lui Vasile Voiculescu

prof. Manuela Fazecaş
Liceul Tehnologic *„George Barițiu”* Oradea

Crucea, în imaginarul poetic voiculescian, capătă valențe simbolice noi: cheie, cârma, arcă, mireasă, înălţare, sceptru al Împărăției Divine. Cele mai elocvente poeme sunt, în acest sens, cele scrise în perioada iunie-septembrie 1954 şi publicate postum în volumul *Călătorie spre locul inimii* (1994).

Conştient de puterea lucrării salvatoare a Domnului Hristos, prin jertfa şi învierea Sa, poetul isihast reface - în poeme scurte, de câte 2 catrene - ceea ce am putea numi un drum al Crucii, un itinerar spiritual al credinciosului unit cu Dumnezeu prin tainice legături, prin rugăciunea inimii şi a versului, pentru că omul e mai mult decât ceea ce se vede, ce se percepe în chip firesc („un chip viu, carne, suflare, inimă, minte”), poartă în sine ceva din Chipul Divin („ceea ce mi-ai dat Tu”, în Ia-Ți sus înapoi, vol. *Călătorie spre locul inimii*).

O primă simbolistică atribuită crucii este cea a *cheii* care deschide Cerul, adică asigură un loc în eternitate alături de Însuşi Creatorul cerurilor şi al pământului, de Dumnezeirea Întreită. Ea este, în același timp, modul de salvare din făcutul omenesc, soluția ieșirii din propriul labirint și de acces în Împărăția Cerurilor, așa cum afirma eul liric în a doua strofă a poemului *Crucea-Cheie*:

„Cheie ce pururi Cerul descui,

Cruce sfântă, ajută-mi să te pui

Cheia labirintului vieții mele."

În același timp, primul vers citat afirmă o altă dogmă creștină: aceea a jertfei suficiente ce are putere soteriologică și peste veacuri. În planul semantic construit de prima strofa se întrevede ideea că lucrarea Crucii este miraculoasă, ea depășește puterea comună de înțelegere, nu poate fi percepută decât prin mijloace duhovnicești (inima în care locuiește Duhul Sfânt, luminată de Prezența Sa):

„Nu-ți găsesc nici cuget, nici cuvânt,

Mintea e prea slaba să Te priceapă

Inima poate ar sta să Te-ncapă,

Dar mi-ar trebui o inimă de sfânt."

În strofa a doua, termenului Cruce i se atribuie două simboluri: primul este cel al *cârmei,* al rolului de călăuză spre Dumnezeire - construit prin imaginea metaforică „Cârma spre Domnul pe oceanul de rele", iar al doilea este cel amintit anterior, cel al cheii. Aceste elemente ale simbolismului crucii își au rădăcinile în învățătura biblică a răscumpărării a salvării omului din pacat. În Epistola Sfântului Apostol Pavel către Coloseni, cap. 1, v. 19-22, stă scris: *„Dumnezeu a vrut (...) ca să împace totul cu Sine prin El, atât ce este pe pământ cât şi ce este în ceruri, făcând pace, prin sângele crucii Lui. Şi pe voi, care odinioară eraţi străini şi vrăjmaşi prin gândurile şi prin faptele voastre rele, El v-a împăcat acum prin trupul Lui de carne, prin moarte, ca să vă facă să vă înfăţişaţi înaintea Lui sfinţi, fără prihană şi fără vină"*.

Ținând tot de tema generala a Crucii - salvare, adică a lucrării de mântuire a omului din păcatul Căderii, Crucea poate fi asociată cu arca lui Noe, cu salvarea celor care, prin credință, au acceptat să urce pe corabia care s-a dovedit a fi singurul loc de scăpare de potop. Tot așa, și omul care acceptă, prin credință, să se „îmbarce" pe corabia mântuirii care este Biserica Lui Hristos răscumpărată prin sângele Crucii, este izbăvit de rău și de consecințele păcatului, deci va beneficia de „debarcarea" pe Noul Pământ. Iar aici, spre deosebire de muntele Ararat pe care s-a oprit arca lui Noe, nu va mai fi păcat, nici suferință, ci toți vor sta în prezența sfințeniei lui Dumnezeu și se vor bucura de starea de fericire pe care o dă această prezență.

Corelația *Cruce - arcă* este esafodajul pe care este înălțat trupul poemului *Crucea - Arc* (3 august 1954). Ceea ce scoate în evidență Voiculescu aici, însă, este supremația Crucii în raport cu arca, prin faptul – perfect congruent cu învățătura creștină - că jertfa de la Cruce a Domnului Iisus Hristos este suficientă pentru iertarea păcatelor, pentru izbăvirea „din moarte, o dată pentru totdeauna a omului născut în păcat:

„Odinioară Noe scapă de la-necat,

Cu seminții și neamuri, plutind fără zăbavă:

Dar lua cu el păcatul în șubreda lui navă

Și-l răspândi cu toată odrasla-i pe-Ararat.

Tu, Cruce, purtătoare de trupul lui Christos,

Azi ca o nouă Arca te-ncarci de-ntreaga lume

Și biruind potopul păcatelor anume

O urci și-o scoți în Ceruri la Tronul sfânt prinos".

Construcția poemului este simetrică: două planuri puse față în față prin comparația explicită din strofa a doua sunt zugrăvite prin imagini-simbol ale salvării.

Crucea - Mireasă (Răstignirea)

Crucea, obiect de tortură, de pedeapsă pentru tâlhari, împrumutat şi de romani de la cartaginezi, este „mireasa" spre care Domnul cerului şi al pământului Îşi întinde braţele, într-o cuprindere totală a lumii, spre împăcarea acesteia cu Creatorul său.

Simbolistica crucii este foarte veche, punctul de întretăiere a braţelor crucii trimite la centrul universului. Hristos a împăcat în Sine, prin moarte, pământul cu cerul, pe omul decăzut, prin păcat, cu Creatorul său. Bunăoară, Iisus, pe cruce, devine centrul universului.

Semantic, crux (latină) - stavros (gr), desemna, la origine, stâlpul vertical, iar acest simbol cosmic se întrevede şi în Crucea lui Hristos, pentru că ea este „stâlpul de foc", prezenţa lui Dumnezeu în lume, verticalitatea însăşi.

„Năprasnică, spăimântătoare nuntă

Cu îngeri plânși, haini legionari,

Tragic alai și băuturi amari,

Mire Christos, mireasă Crucea cruntă

Tovarăşa infamilor tâlhari.

„Vin din Liban"... cânta odinioară

Miresei sacre marele-nţelept...

Şi ca-nălţată dintr-un cedru drept

În braţe prinse pe Isus la piept

Şi osândiţii miri se-mbrăţişară,

Șoptindu-și unul altuia „de când te-aștept!"

Dezbrăcându-se de slava cerească, renunţând la poziţia sa de Dumnezeu, Iisus acceptă de bună voie să ia chip uman şi să pătimească pentru salvarea omenirii, să primească moartea, şi încă moarte pe cruce. Apoi, prin lucrarea Crucii, Iisus este proslăvit ca „Mielul lui Dumnezeu care ridică păcatul lumii".

Imaginea suferinţei prezisă de Isaia în capitolul 53 al cărţii sale profetice: *„dispreţuit şi părăsit de oameni, om al durerii şi obişnuit cu suferinţa, ca unul de la care îţi întorceai faţa”* se regăseşte şi în versurile voiculesciene din celebrul poem *În Grădina Ghetsimani*.

Iisus a trăit frica omenească naturală de moarte şi de durere cu toată intensitatea. Niciodată nu a fost cuprins sufletul vreunui om de atâta suferinţă. Niciodată nu vom putea înţelege adâncimea chinurilor lui Hristos, pentru că – vorbind sincer – nu putem să pricepem grozăvia păcatului, aşa cum a cunoscut-o El. Ca Dumnezeu omniştient, Iisus Fiul întrupat a suferit un chin ca de moarte, mai ales în momentul când a fost părăsit de Tatăl. El a băut paharul şi pentru cei care L-au respins atunci sau în prezent.

„Iisus lupta cu soarta şi nu primea paharul...
Căzut pe brânci în iarbă, se împotrivea într-una
Curgeau sudori de sânge pe chipu-i alb ca varul
Şi-amarnica-i strigare stârnea în slăvi furtuna”

De ce a simțit El un astfel de chin?

Mulţi au fost crucificaţi, fără ca gândul la crucificare să-i facă să transpire sânge şi apă. Presupunerea că Fiul lui Dumnezeu a suferit un chin aşa de mare din cauza fricii cu privire la ce I-ar putea face oamenii este de neimaginat. El Însuşi a învăţat: *„Nu vă temeţi de cei ce ucid trupul, dar care nu pot ucide sufletul”* (Matei 10, 28).

El venise ca să meargă la moarte. Aceasta era ora pentru care venise. Este de neimaginat că în acest ceas târziu El a început să se îndoiască că trebuia să moară. În Ioan 12, 27 este notată o rugăciune a lui Iisus, pe care El a rostit-o public mai înainte. El a zis*: „Acum sufletul Meu este tulburat. Şi ce voi zice? Tată, izbăveşte-Mă din ceasul acesta? Dar tocmai pentru aceasta am venit până la ceasul acesta!”*

Aici însă, în grădina Ghetsimani, El se roagă: *„Tatăl Meu, dacă este cu putinţă, depărtează de la Mine paharul acesta!”* Ce se înţelege prin pahar? Nu este vorba numai de moarte. Nu sunt durerile trupului, pricinuite de crucificare. Nu era biciuirea sau umilirea. Nu era setea îngrozitoare, nu era chinul pricinuit de baterea cuielor în mâinile şi picioarele Sale, sau ruşinea de a fi scuipat, de a fi bătut. Nu erau nici măcar toate acestea la un loc. Toate aceste lucruri conţineau exact ce a spus Hristos că nu trebuie să ne temem de ele. El a spus: *„Vă spun vouă, prietenii Mei; să nu vă temeţi de cei ce ucid trupul, şi după aceea nu mai pot face nimic”* (Luca 12, 4). Nu este vorba despre o împotrivire care să însemneze renunţarea la mântuirea oamenilor, ci despre acea conştiinţă a celor care nu acceptă, nu primesc jertfa salvatoare. În *paharul* pe care L-a băut Iisus, El îi vedea şi pe aceia care considera jertfa lui o nulitate, care nu o acceptă, ceea ce I-a intensificat durerea. Paharul simbolizând şi judecata pe care o vor suferi cei necredincioşi.

„În apa ei verzuie jucau sterlici de miere

Şi sub veninul groaznic simţea că e dulceaţă...”, gândul la salvarea omenirii care este cuprinsă în jertfa Lui, a transformat acel venin în dulceaţă.

Bibliografie:

*** *Biblia sau Sfânta Scriptură*, traducerea Cornilescu, 1923

Voiculescu, Vasile, *Poezii alese*, Ed. Vremea, București, 1996

Voiculescu, Vasile, *Integrala operei poetice*. ediţie îngrijită de Roxana Sorescu, Bucureşti, Ed. Anastasia, 1999

http://filedelumina.ro/2013/06/02/simbolistica-crucii/#ixzz2aQ8YVqL7

Festivalul de colinde şi tradiţii creştine Aleşd

Prof. Ramona Hopidea
Colegiul Tehnic "Alexandru Roman" Aleşd

Biserica "Naşterea Sfântului Ioan Botezătorul" din oraşul Aleşd, Episcopia Oradiei, a găzduit duminică, 8 decembrie 2013, cea de a patra ediţie a"Festivalului de colinde şi tradiţii creştine" .

Evenimentul a fost organizat, cu binecuvântarea Preasfinţitului Părinte Sofronie, Episcopul Oradiei, de parohia Aleşd II, în parteneriat cu Primăria Aleşd şi Centrul Judeţean pentru Conservarea şi Promovarea Culturii Tradiţionale Bihor.Corul "Glasul Credinţei" al Bisericii gazdă, dirijat de prof. Matei Şunea a deschis acest eveniment , după care în faţa altarului au colindat grupurile din Cuzap, Bălnaca, Măgeşti, Bulz, Peştiş, Ortiteag, şi ale şcolilor din: Borod-Valea Mare, Peştiş, CT "Alexandru Roman" Alesd, Luncşoara, Liceului Teoretic" Constantin

Şerban"Alesd, Hotar, Supiatră. O participare apreciată cu aplauze şi multă dragoste a fost şi a grupului de copii de la Fundaţia "Copiii Dragostei", care sunt crescuţi în spiritul credinţei ortodoxe. Au încântat publicul cu vocile lor soliştii amatori Radu Turcuş şi Mădălina Ile, din Lugaşu de Jos, Nicoleta Ştef, din Supiatră, precum şi solistele consacrate Violeta Gherman şi Corina Lele Ionescu. Maratonul colindelor l-a încheiat corul "Buna Vestire" a Bisericii din Vadu Crişului, dirijat de prof. Bradea Adrian. După datină, colindătorii au primit pachete cu nuci, mere, dulciuri şi colaci, iar prestaţia lor a fost răsplătită cu diplome.

În pregătirea acestor grupuri s-au remarcat preoţii Filip Constantin, din Cuzap, Crişan Lucian, din Supiatră, Mititeanu Sorin, din Vadu Crişului, d-nele preotese: Ştefan Maria, din Ortiteag, şi Şerban Livia, din Valea Mare. Aprecieri se cuvin şi cadrelor didactice Lele Felicia şi Modog Alina, de la Liceul Teoretic "Constantin Şerban", Hopidea Ramona şi Lele Corina Ionescu, de la Colegiul Tehnic "Alexandru Roman", Irimescu Florin, de la Hotar, Bradea Adrian, de la Vadu Crişului.

Festivalul are menirea de a vesti Naşterea Domnului nostru Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu întrupat, prin aceste colinde minunate si de a reînnoi tradiţia strămoşilor noştri.

O zi adresată pentru Mulțumesc, adresat voluntarilor proiectului „De Crăciun adoptă un suflet!”

Pr. Laurențiu Lazăr
Episcopia Ortodoxă Română a Oradiei

Miercuri, 22 ianuarie 2014, cu binecuvântarea Preasfințitului Părinte Sofronie, Episcopul Oradiei, Asociația Filantropia Oradea și Fundația de Scleroză Multiplă Bihor au ales să înceapă anul 2014 oferind un imens, sincer și profund MULȚUMESC tuturor celor care s-au implicat în programul „De Crăciun, adoptă un suflet!”. Cu toate că acest lucru s-a făcut deja, într-un mod informal, în timpul și imediat după încheierea evenimentului, am considerat că merită să facem o întâlnire specială în care să ne arătăm recunoștința și a-i onora pe fiecare dintre cei care s-au

implicat, cu atât mai mult cu cât rezultatele sunt acum cuantificate și putem să le certificăm faptul că efortul lor nu a fost în van, dimpotrivă, împreună și doar împreună am reușit să aducem puțină

lumină și speranță în sufletul celor care cu greu mai reușesc să lupte, am dovedit astfel că există loc de mai bine și că împreună putem reuși!

La eveniment au participat un număr de 70 de persoane, elevi și cadre didactice ale Liceului Ortodox ”Episcop Roman Ciorogariu”, Liceului Teoretic ”Onisifor Ghibu”, Liceului Teoretic ”Partenie Cosma”, Colegiului Național Mihai Eminescu, Colegiului Național ”Emanuil Gojdu”, Colegiului Național ”Iosif Vulcan”, Colegiului Tehnic ”Traian Vuia”, Liceului Teoretic Aurel Lazăr, Liceului de Artă ”Francisc Hubik”, Școlii Generale ”Nicolae Bălcescu”, Grădiniței 28, Liceului Teoretic ”Lucian Blaga”, dar și un reprezentant al Inspectoratului Școlar Județean Bihor.

Întâlnirea s-a desfășurat după următoarea agendă: cuvânt de deschidere prezidat de către președintele Asociației Filantropia Oradea, Lazăr Laurențiu, urmat de reprezentantul Inspectoratului Școlar Județean Bihor, inspector de specialitate, prof. Florin Negruțiu. Întâlnirea a continuat cu prezentarea rezultatelor și o trecere în revistă a colecției de poze și implicării fiecăruia. La final, au fost oferite diplome de merit, s-au realizat jocuri și s-au discutat noi propuneri de colaborare.

Reamintim, programul “De Crăciun adoptă un suflet”, aflat la a V-a ediție, s-a desfășurat în perioada 14 noiembrie – 24 decembrie 2013 de către o echipă substanțială formată din angajații Asociației Filantropia Oradea și Fundației de Scleroză Multiplă Bihor, 12 unități de învățământ, 9 parohii ortodoxe, 5 organizații și instituții partenere și 5 voluntari străini. Parteneriatul cu școlile și liceele orădene a fost completat cu implicarea Asociația Safir, Fundației de Scleroză Multiplă Bihor, a International Orthodox Christian Charities (IOCC), Administrației Social Comunitare Oradea (ASCO) și Asociației Femeilor Ortodoxe Române din Episcopia Oradiei. Întreaga echipă care a reușit să ofere sprijin material și financiar în valoare de peste 15000 lei unui număr de peste 200 de persoane aflate în dificultate.

Programul “De Crăciun adoptă un suflet!”, precum și altele desfășurate de-a lungul timpului, mă determină să adaug în încheiere: “Să nu te îndoiești niciodată ca un număr mic de oameni pot schimba lumea, în realitate ei au făcut-o deja” (Margaret Mead).

Lecţia – „microsistem de instruire”.
Ora de Limba română în învățământul primar

Prof. Daniela Leucea
Grădinița cu Program Prelungit Nr. 28 Oradea

,,Când gândim, noi folosim limbajul, utilizând concepte verbale şi structurând relaţii şi secvenţe în structuri verbale caracteristice. Astfel, conţinutul şi structura limbii influenţează conţinutul gândirii în mod indirect, prin influenţa lor asupra a ceea ce este înţeles şi asupra a ceea ce oferă memoriei material de prelucrat”.

(MacGinitie)

Şcoala trebuie să ţină cont atât de caracteristicile general valabile ale copilului, cât şi de noile trăsături dobândite. În faţa uriaşei acumulări de cultură cu care se confruntă omenirea, este o mare greşeală să întârzii accesul individului la această bogăţie. Şcoala trebuie să renunţe în a pune metodica înaintea copilului şi să înţeleagă că trebuie să se schimbe.

Limbajul este un instrument al adaptării sociale a copilului. El nu este inventat de copil, ci îi este transmis în forme elaborate înainte de a lua cunoştinţă despre el.

Se consideră că, în comparaţie cu adultul, copilul aude mai multe cuvinte decât cunoaşte. De aceea, el trăieşte un proces continuu de descoperire, pentru că se străduieşte să cunoască nu numai lumea materială, fizică, dar şi lumea cuvintelor. Formulările lui ciudate nu reprezintă altceva decât expresii ale efortului de progres în apropierea de această lume prin intermediul cuvintelor.

În ciclul primar importanţa limbii române ca disciplină şcolară capătă dimensiuni noi, determinate de faptul că prin aceasta se urmăreşte atât cultivarea limbajului oral şi scris al elevilor, cunoaşterea şi folosirea corectă a limbii materne, cât şi învăţarea unor tehnici de bază ale activităţii intelectuale, cum sunt cititul, scrisul şi exprimarea corectă. Aceste tehnici sau instrumente ale muncii intelectuale asigură dezvoltarea şi perfecţionarea limbajului, precum şi succesul în întreaga evoluţie viitoare a şcolarilor.

Formulând funcţiile şi obiectivele principale ale limbii române, ca disciplină şcolară în ciclul primar, se cuvine să fie amintit, în primul rând, tocmai funcţia sa instrumentală, care se

realizează în toate compartimentele limbii române: citit, scris, citire, dezvoltarea vorbirii, compunere, gramatică. Că aceasta este funcţia cea mai importantă a limbii române o dovedeşte şi faptul că, în scopul realizării ei, aproape jumătate din numărul total de ore din planurile de învăţământ ale clasei pregătitoare, respectiv ale clasei I este afectat învăţării, citirii, scrierii şi dezvoltării vorbirii. În clasele următoare ale ciclului primar, chiar dacă numărul orelor destinate studiului limbii române este mai mic, el se menţine la aproximativ o treime din totalul orelor cuprinse în planul de învățământ al claselor II-IV, iar un obiectiv de seamă rămâne perfecţionarea tehnicilor de muncă intelectuală.

Funcţia instrumentală a limbii române se realizează cu succes pe fondul dobândirii de către elevi a unor cunoştinţe care sunt implicate în înseşi tehnicile muncii intelectuale. Ciclul primar nu are doar rolul de „alfabetizare" a copiilor. Chiar acest proces al alfabetizării are la bază unele cunoştinţe care asigură conştientizarea învăţării cititului şi a scrisului. Pe lângă aceste cunoştinţe, elevii pătrund în mod sistematic, încă din clasa pregătitoare, la toate activităţile de limba română, în unele din tainele cunoaşterii realităţii înconjurătoare. De aceea, o altă funcţie a limbii române la ciclul primar o constituie funcţia informaţională.

Încă din perioada preabecedară a clasei pregătitoare, prin toate activităţile pregătitoare în vederea citirii şi scrierii, precum şi prin tematica activităţilor de dezvoltare a vorbirii, apoi în perioada abecedară şi cea postabecedară, prin conţinutul coloanelor de cuvinte şi al textelor din abecedar se asigură elemente ale funcţiei informative a acestei discipline şcolare.

După ce elevii şi-au însuşit, fie şi la un nivel modest, tehnici ale muncii intelectuale, în special după învăţarea citirii, aria de cunoştinţe dobândite prin mijlocirea lecturii creşte în mod considerabil. Concomitent cu perfecţionarea tehnicilor muncii cu cartea, elevii iau cunoştinţă de întregul conţinut informaţional al textelor pe care le citesc, care înfăţişează aspecte dintre cele mai diferite ale realităţii înconjurătoare.

Cunoştinţelor dobândite prin intermediul citirii li se adaugă cele de limbă, pe care şcolarii le învaţă la gramatică şi care constituie baza teoretică a exprimării lor corecte.

Atât funcţia instrumentală, cât şi cea informaţională se realizează cu rezultate bune numai în condiţiile unei susţinute solicitări şi exersări a capacităţilor intelectuale ale elevilor. De aceea, o altă funcţie a limbii române, este funcţia formativ-educativă. Toate activităţile legate de învăţarea citirii şi scrierii, cele cu privire la dezvoltarea vorbirii angajează procesele de cunoaştere. Gramatica solicită, prin excelenţă, un evident efort intelectual, o puternică angajare a proceselor de cunoaştere ale elevilor.

Prin întregul său conţinut, în special prin conţinutul textelor de lectură prin tematica activităţilor de dezvoltare a vorbirii şi de compunere, limba română are o contribuţie din cele mai de seamă la cultivarea unor alese calităţi în rândul şcolarilor.

Studiul limbii române în ciclul primar priveşte toate componentele din care este constituită această disciplină şcolară, atât în ceea ce priveşte notele lor comune, cât şi în ceea ce are specific fiecare dintre ele. Notele specifice ale fiecărei discipline dau şi orientarea metodică adecvată fiecăreia dintre ele.

De ce problema dezvoltării limbajului dobândeşte atâta importanţă pentru activitatea şcolară este lesne de înţeles. „*Dintre atributele definitorii ale personalităţii umane limbajul este cel mai important, datorită funcţiilor multiple pe care le îndeplineşte şi prin care sunt condiţionate celelalte elemente ale personalităţii, conştiinţa capacităţii de muncă şi prin toate acestea, apartenenţa la grup. Aşa devine omul agent activ al relaţiilor sociale şi al culturii*" (A. Dicu, M. Golu).

Vorbirea, mai ales în forma ei interiorizată, reprezintă instrumentul de bază al gândirii. Acest fapt are consecinţe extrem de importante pentru întreaga evoluţie a individului uman.

În primul rând, prin intermediul vorbirii, omul îşi lărgeşte aria cunoaşterii depăşind limitele senzorialului. Însuşindu-şi cuvintele şi semnificaţia lor, gândirea dobândeşte forţa de a se ridica în sfera abstracţiunilor şi generalizărilor operând nu cu obiecte ci cu clase şi categorii.

În al doilea rând, trăind în grup, comunicarea devine notă specifică a omului. Pentru aceasta au fost create cuvintele (simbolurile) ca factor de asamblare a membrilor comunităţii. Iar cultivarea limbii şi a vorbirii reprezintă însuşi procesul de echilibrare a individului şi a grupului.

În al treilea rând, omul se dezvoltă şi se desăvârşeşte ca personalitate datorită forţei de reglare a limbajului: imaginea perceptivă devine mai clară şi mai completă prin raportarea obiectului la clasa din care face parte. Această operaţie nu poate lua naştere fără suportul cuvântului. Operaţiile gândirii evoluează sprijinite fiind de cuvânt. Trăirile afective, la om, îşi măresc sau îşi diminuează semnificaţia, în funcţie de formele limbajului implicate. Exprimarea emoţiilor şi a sentimentelor, în cele mai frecvente cazuri, se realizează cu ajutorul cuvintelor: încântarea, respectul, dezaprobarea, uimirea iau, ca forme de exprimare, cuvântul rostit sau scris. Latura voliţională a personalităţii este, de asemenea, influenţată de limbaj: o comandă fermă, oportună, pune în mişcare un întreg popor. Acţiunea proprie ca şi acţiunea unui întreg colectiv sunt influenţate şi dirijate prin limbaj. O orchestră, un cor, o lecţie de educaţie fizică îşi definesc rezultatele prin formele şi funcţiile limbajului. Forţa persuasivă a limbajului însă este posibilă numai în măsura în care, partenerii se află la un astfel de nivel de dezvoltare, încât mesajele să fie receptate în semnificaţia lor reală.

În vederea realizării sarcinilor atât de complexe legate de dezvoltarea limbajului, învăţătorii trebuie să recurgă la o gamă foarte largă de procedee menite să influenţeze lărgirea capacităţii cognitiv-comunicative a limbajului ca: lecturi şi expuneri expresive (ton fundamental, flexiune sonoră, pauze, accent, etc.) convorbiri, dramatizări, recitări. Cât priveşte tehnica cititului se impune precizarea, că trebuie urmărit caracterul conştient al citirii ca reacţie intelectuală la conţinutul lecturii.

Lecţia reprezintă un demers didactic unitar care derivă simultan prin centrarea acesteia către o serie de obiective specifice, către un anumit specific al conţinutului de transmis, către modalitatea principală de interacţiune a actorilor, către temporalitatea rezervată acţiunilor, către cadrul metodologic dominant, către instrumentalizarea adecvată cu mijloace de învăţământ.

Definirea lecţiei trebuie să fie multicriterială, în funcţie de componentele mari ale didacticii care se reflectă şi sunt recuperate la nivelul micro-acţiunilor educaţionale. Ca într-un cristal, se vor reflecta, la nivelul acestei secvenţe, totalitatea caracteristicilor care definesc didactica, respectiv modul de a reprezenta şi a concepe (pedagogic, dar şi ideologic, politic) educaţia la un moment dat.

Din combinaţia în structuri diferite a factorilor variabili se obţine o diversitate dinamică de lecţii. Cele mai frecvent utilizate tipuri de lecţii sunt:

a) Lecţia de transmitere şi însuşire de noi cunoştinţe

Se caracterizează prin rolul dominant deţinut de cadrul didactic, care transmite elevilor cunoştinţe neîntâlnite până atunci în activitatea lor de pregătire.

Variante ale acestui tip de lecţii sunt:

- lecţia pentru introducerea elevilor în studiul manualului;
- lecţia bazată pe instruirea asistată de calculator.

b) Lecţia de dobândire de noi cunoştinţe

Urmăreşte dobândirea de către elevi, pe baza unor cunoştinţe anterioare, a noi cunoştinţe. Ceea ce domină este activitatea de dobândire a noului, celelalte evenimente posibile ale lecţiei (verificarea, fixarea) ocupând un loc mai mic. Variante ale acestui tip de lecţii sunt:

- lecţia de descoperire (pe cale inductivă sau deductivă);
- lecţia bazată pe dezbatere euristică.

c) Lecţia de formare de priceperi şi deprinderi

Îşi propune să familiarizeze elevii cu procedee de muncă intelectuală, cu desfăşurarea muncii independente. Între variantele ei amintim:

- lecţia bazată pe exerciţii aplicative;
- lecţia de studiu individual în bibliotecă.

d) Lecţia de recapitulare şi sistematizare

Contribuie la consolidarea şi organizarea cunoştinţelor elevilor. Se organizează la începutul anului şcolar (pentru recapitularea şi sistematizarea cunoştinţelor din anul trecut), în timpul anului şcolar (pentru consolidarea materiei dintr-un anumit capitol sau corespunzătoare unei anumite teme), la sfârşitul anului şcolar (pentru ca elevii să-şi formeze o perspectivă asupra conţinutului studiat). Amintim dintre variante:

- lecţia bazată pe un plan alcătuit de către învăţător;
- lecţia bazată pe utilizarea fişelor de lucru;
- lecţia bazată pe rezolvări de exerciţii;
- lecţia de sinteză (organizată la sfârşitul unui capitol, semestru sau an şcolar);
- lecţia-vizită (la expoziţii, la muzee).

e) Lecţia de verificare (control) şi evaluare a cunoştinţelor şi deprinderilor

Se organizează pentru a determina cantitatea şi calitatea achiziţiilor elevilor (cunoştinţe, deprinderi) la capătul unui interval de timp. Are un rol important în direcţionarea activităţii învăţătorului, pentru că acesta, plecând de la obiectivele stabilite iniţial şi de realizarea/nerealizarea lor, îşi stabileşte modul de lucru pentru viitor. Amintim următoarele variante:

- lecţia de verificare prin teme sau lucrări scrise;
- lecţia bazată pe îmbinarea verificării orale cu cea scrisă;
- lecţia de verificare cu ajutorul fişelor;
- lecţia de verificare cu ajutorul testelor de cunoştinţe;
- lecţia de verificare cu ajutorul testelor docimologice.

f) Lecţia mixtă (combinată)

În cadrul ei, elevii sunt antrenaţi în diferite tipuri de activităţi, vizând verificarea cunoştinţelor, dobândirea de noi cunoştinţe, formarea de priceperi şi deprinderi intelectuale, repetarea şi sistematizarea. Toate aceste modalităţi de lucru se pot asocia coerent, astfel încât lecţia să primească aspectul unei unităţi.

Lecţia, ca activitate didactică fundamentală, permite identificarea unei structuri repetabile, caracterizate prin prezenţa a trei secvenţe mari, delimitate astfel în funcţie de destinaţia activităţilor cu elevii:

a. *secvenţa de receptare a situaţiei-stimul;*

b. *secvenţa de învăţare;*

c. *secvenţa de consolidare şi aplicare în practică a celor învăţate.*

În cadrul acestor secvenţe mari se pot delimita secvenţe mai mici, a căror denumire a cunoscut modificări de-a lungul timpului, terminologia schimbată fiind de fiecare dată prezentată ca un proces intelectual de adecvare a formei la conţinut: ,,verigi, etape, momente, evenimente”.

Ca formă de organizare a procesului de învăţământ, lecţia este constituită dintr-o succesiune de etape sau secvenţe ce se desfăşoară într-o unitate de timp, în care se asigură o coordonare între activitatea de predare şi cea de învăţare, în vederea realizării finalităţilor procesului de învăţământ.

Prin relaţiile funcţionale care se stabilesc între diversele sale elemente, lecţia constituie o „entitate de instruire" relativ independentă, în cadrul căreia se materializează dezideratele acţiunii educaţionale.

Succesiunea etapelor pe care le incumbă oferă profesorului posibilitatea de a ordona şi organiza conţinutul informaţional în unităţi mai mici pentru a putea fi asimilate de către elevi, de a folosi o tehnologie şi o strategie corespunzătoare în vederea desfăşurării optime a activităţii de învăţare, toate vizând în cele din urmă realizarea obiectivelor instructiv-educative.

Ca „entitate de instruire" sau „microsistem", lecţia condensează într-un tot unitar elemente şi variabile ale predării şi învăţării; conţinutul informaţional, obiectivele operaţionale,

strategiile şi mijloacele didactice, particularităţile psihice ale elevilor, organizarea psihosociologică a colectivului, personalitatea profesorului etc., toate fiind subordonate logicii acţiunii educaţionale.

Lecţia mixtă vizează realizarea, în măsură aproximativ egală, a mai multor scopuri sau sarcini didactice: comunicare, sistematizare, fixare, verificare. Este tipul de lecţie cel mai frecvent întâlnit în practica educativă, îndeosebi la clasele mici, datorită diversităţii activităţilor implicate şi sarcinilor multiple pe care le joacă.

Structura relativă a lecţiei mixte :

- **moment organizatoric:** asigurarea ordinii şi disciplinei, pregătirea mijloacelor şi materialelor necesare, crearea unei stări psihologice favorabile desfăşurării lecţiei.
- **verificarea conţinuturilor însuşite:** verificarea temei; verificarea cunoştinţelor, deprinderilor, priceperilor dobândite de elev;
- **pregătirea elevilor pentru receptarea noilor cunoştinţe** (se realizează, de obicei, printr-o conversaţie introductivă, în care sunt actualizate cunoştinţe dobândite anterior de elevi, relevante pentru noua temă, prin prezentarea unor situaţii-problemă, pentru depăşirea cărora sunt necesare cunoştinţe noi, etc.);
- **precizarea titlului şi a obiectivelor:** profesorul trebuie să comunice elevilor, într-o formă accesibilă, ce aşteaptă de la ei la sfârşitul activităţii;
- **comunicarea/însuşirea noilor cunoştinţe**, printr-o strategie metodică adaptată obiectivelor, conţinutului temei şi elevilor şi prin utilizarea acelor mijloace de învăţământ care pot facilita şi eficientiza realizarea acestei sarcini didactice;

- **fixarea şi sistematizarea conţinuturilor predate** prin repetare şi exerciţii aplicative;
- **explicaţii pentru continuarea învăţării acasă şi pentru realizarea temei.**

Orientările noi în structurarea lecţiei converg înspre teoria lui R. Gagne, potrivit căreia lecţia este o succesiune a evenimentelor instruirii. Acestea sunt următoarele:

1. Captarea şi orientarea atenţiei

Este un lucru ştiut că reuşita angajării în activitatea de învăţare depinde de starea interioară a elevului în relaţie cu circumstanţa de învăţare. Trebuie câştigate atenţia şi interesul elevilor înspre ceea ce urmează să fie învăţat, obţinându-se, în felul acesta, suportul psihologic pozitiv pentru o acţiune didactică reuşită.

O metodă folosită frecvent pentru captarea atenţiei este apelul la interesele elevilor. Învăţătorul poate să înceapă lecţia printr-o întrebare de tipul: „Vreţi să ştiți...?" Priceperea de a capta atenţia elevilor depinde de experienţa didactică a învăţătorului.

În cadrul lecţiilor de limba română sunt multiple posibilităţile de a capta interesul elevilor pentru acţiunea de învăţare. În clasa pregătitoare și în clasa I, ilustraţiile din manual sau din caietul special reprezintă elemente de atracţie, pentru că, dincolo de ele, există secvenţe de viaţă reală, pe care elevii vor să le descopere; o naraţiune, o ilustraţie sau un şir de ilustraţii bine alese pot, de asemenea, câştiga elevii pentru activitatea de învăţare.

E de relevat faptul că simpla captare a atenţiei elevilor la începutul orei nu este suficientă; învăţătorul trebuie să găsească modalități pentru ca atenţia lor să fie menţinută de-a lungul întregii ore. O atenţie realizată prin constrângere nu este productivă, mai mult decât atât: este inhibitoare; e necesară o atenţie asigurată, în primul rând, de capacităţile profesionale ale învăţătorului: conţinut accesibil, procedee adecvate, alternarea formelor de activitate, metode activ-participative, crearea unei atmosfere de cooperare, etc.

2. Enunţarea scopului şi a obiectivelor

Prezenţa acestui eveniment îşi are motivaţia în constatarea generală că un elev învaţă mai bine dacă ştie la ce-i serveşte actul învăţării. Între un învăţător care creează o situaţie de învăţare fără nici o explicaţie, o motivare a învăţării, şi un învăţător care anunţă de ce se învaţă ceva sau ce se va obţine învăţând, rezultate mai bune la clasă va obţine al doilea învăţător. Comunicând elevilor sensul a ceea ce vor face şi utilitatea practică şi teoretică, învăţătorul motivează elevii în actul de învăţare. Dacă nu se procedează aşa, putem conchide că numai învăţătorul ştie de ce face ora, al cărei rost rămâne pentru elevi o necunoscută până înspre sfârşitul orei sau poate că nici atunci n-o rezolvă. Se consideră că a comunica elevilor mobilul unei acţiuni didactice este un act de onestitate din partea cadrului didactic. Timpul cerut pentru comunicarea obiectivelor este foarte

restrâns, aşa că nu se poate motiva absenţa comunicării prin neirosirea timpului. Formularea clară a scopului şi obiectivelor se realizează, de cele mai multe ori, la începutul orei. Obiectivele vor fi formulate nu prin raportare la conţinut (ce informaţii vor primi), ci în termeni de învăţare comportamentală (ce vor şti să facă). În cazul anumitor lecţii (de învăţare prin descoperire), se va formula o motivare generală a activităţii de învăţare, fără să se comunice elevilor obiectivele.

3. Reactualizarea structurilor învăţate anterior

Este un moment foarte important, de care depinde, în mare măsură, evenimentul esenţial al învăţării. Orice lecţie se raportează la ceea ce a fost şi la ceea ce urmează în planul activităţii didactice. O lecţie (nouă) nu se construieşte pe nimic; ea beneficiază de achiziţiile lecţiilor anterioare şi pregăteşte achiziţii viitoare. Astfel că acest eveniment al lecţiei se impune cu necesitate, pentru că achiziţiile anterioare ale elevilor se constituie în premise pentru obţinerea unor noi cunoştinţe, competenţe, etc. Reactualizarea cunoştinţelor învăţate anterior poate fi stimulată printr-o întrebare de recunoaştere sau de reamintire: „Vă amintiţi cum/ce...?” Lecţia despre atribut, spre exemplu, va face apel la ceea ce elevii cunosc în legătură cu adjectivul.

4. Prezentarea optimă a conţinutului

Prin intermediul orelor de limba română se vizează însuşirea unor tehnici de activitate intelectuală: citit, scris, comunicare orală şi scrisă. Pentru aceasta e nevoie de prezenţa unor stimuli care orientează activitatea din lecţia respectivă. Introducerea în lecţie a acestor stimuli se face pe cale orală, ca şi prin modele grafice, asociate cu explicaţiile învăţătorului.

În clasa pregătitoare, pentru însuşirea cititului, învăţătorul va prezenta elevilor planşe cu litera mare şi litera mică de tipar, care urmează a fi învăţate.

La lecţiile de citire, relaţia elevilor cu textul se stabileşte prin lectura efectuată de către învăţător, de către elevii care şi-au însuşit bine tehnica cititului sau chiar prin lectură independentă (la clasele a III-a şi a IV-a).

În lecţiile de comunicare, stimulii sunt reprezentaţi de exerciţiile propuse elevilor spre rezolvare.

5. Dirijarea învăţării

Este un eveniment deosebit al structurii lecţiei, prin care se produc, în principal, schimbările, trecerile de la un stadiu de cunoaştere la altul. Învăţătorul trebuie să antreneze elevii în activităţi teoretice şi practice, prin care să obţină noi achiziţii, adică să le dirijeze învăţarea.

Există mai multe grade de implicare a învăţătorului în acţiunea de dirijare a învăţării. Astfel, el este angajat în mai mare măsură în lectura explicativă a unui text decât în elaborarea compunerilor libere.

Dirijarea învăţării se realizează prin întrebări şi sugerări. Elevii nu resimt, în mod egal, necesitatea de a fi dirijaţi de învăţător. Pentru unii e suficient ca învăţătorul să le dea o singură sugerare, în timp ce alţi elevi, mai slabi, au nevoie de mai multe sugerări.

6. Obţinerea performanţei

Este momentul în care învăţătorul cere elevilor să arate că ştiu să procedeze. Se realizează printr-un enunţ de solicitare: „arată" sau „scrie". Prima performanţă va folosi exemplul cu care elevii au venit în contact. Dacă ei au avut de stabilit forma de plural a unui substantiv, după ce au comunicat rezultatul (prima performanţă), vor rezolva cea de-a doua sarcină dată de învăţător: să treacă alt substantiv la plural, pentru a dovedi că regula a fost însuşită.

7. Asigurarea conexiunii inverse (feedback-ului)

Obţinerea unor rezultate pozitive de către elevi depinde în mare măsură de capacitatea lor de autocontrol, de nivelul reuşitei de apreciere a propriilor rezultate pe baza informaţiilor obţinute. Elevul trebuie să primească un răspuns la informaţia pe care o deţine. Comunicarea feedback-ului poate să se realizeze în moduri diferite: un cuvânt, un zâmbet sau un gest de aprobare.

Într-o lecţie de comunicare, în care s-a cerut analiza morfologică a unor cuvinte, învăţătorul poate solicita elevii să răspundă după analiza a două cuvinte, ca să-şi dea seama dacă ei au înţeles ceea ce trebuiau să facă, dacă înscriu, în succesiune, categoriile gramaticale ce trebuie indicate. Va aprecia unde s-a procedat corect şi va interveni cu explicaţii suplimentare, unde s-a procedat greşit.

8. Evaluarea performanţei

Învăţarea s-a desfăşurat în mod eficient dacă a fost obţinută performanţa dorită. De exemplu, dacă obiectivul este ca elevii să redea ideile principale ale unui text, învăţătorul va avea în vedere dacă ceea ce au scris elevii reprezintă ideile principale.

9. Intensificarea retenţiei şi a transferului

Învăţătorul trebuie să verifice în ce măsură elevii şi-au însuşit cunoştinţele, tehnicile de muncă independentă, capacitatea de a opera cu noţiuni învăţate, de a reda mesajul unui text, de a integra cuvintele nou învăţate în structuri de comunicare noi, de a respecta normele de elaborare a unei compuneri, etc.

Acest eveniment presupune integrarea elevilor în activităţi de asigurare a însuşirii cunoştinţelor în mod practic şi de operare cu ele în contexte diferite. În această etapă se realizează şi transferul cunoştinţelor dintr-un domeniu în altul. Spre exemplu, cunoştinţele rezultate din citirea unor texte cu descrieri din natură, din viaţa animalelor pot fi utilizate într-un sens mai larg, de educaţie ecologică.

Informaţiile şi cunoştinţele dobândite se reactualizează, intrând într-un nou sistem de relaţii. Pentru a asigura transferul învăţării, elevii vor primi sarcini noi, variate, care necesită aplicarea în

situaţii noi a ceea ce s-a învăţat. Depinde de învăţător să imagineze situaţii pentru a asigura transferul învăţării.

10. Tema pentru acasă; explicarea ei

Temele pentru acasă se justifică prin rolul pe care-l au în consolidarea cunoştinţelor recent dobândite, prin faptul că-şi aduc contribuţia, prin forme specifice, la întărirea celor învăţate în clasă. Împreună cu ceea ce au învăţat în clasă, temele pentru acasă se constituie într-un tot unitar.

Depinde de capacitatea şi interesul învăţătorului ca temele pentru acasă să nu fie organizate în acelaşi fel cu exerciţiile rezolvate în timpul orei, ceea ce ar duce la plictisirea elevilor. Ele trebuie să se diferenţieze prin conţinut, dimensiune, mod de rezolvare.

În acelaşi timp, învăţătorul trebuie să se asigure că elevii nu confundă activitatea de elaborare a temelor cu învăţarea pentru a doua zi, întrucât, din practica şcolară, se constată că sunt unii elevi care-şi consideră obligaţiile şcolare încheiate o dată cu efectuarea temelor pentru ziua următoare.

Manualele de limba română, pentru toate clasele, conţin suficiente oferte de teme pentru acasă. Învăţătorul le va alege pe cele mai potrivite. Cunoscând cel mai bine nivelul clasei, succesele şi insuccesele ei, învăţătorul însuşi poate formula temele pentru acasă. Oricare ar fi sursa temelor, învăţătorul are datoria să se asigure că fiecare elev ştie ce are de executat în legătură cu tema primită.

Metodica oferă o orientare generată, jaloane, puncte de sprijin pentru a permite stabilirea celor mai adecvate modalităţi practice de lucru, în funcţie de condiţiile concrete. Activitatea didactică nu se poate împăca cu şablonisrnul, cu schematismul; ea trebuie să aibă un caracter permanent creator. De aceea, recomandările făcute în metodică nu trebuie interpretate ca soluţii gata făcute ce pot fi aplicate în orice condiţii. Calitatea unei metodici nu e dată de numărul soluţiilor pe care le conţine, ci de măsura în care ea orientează cititorii pentru a găsi ei înşişi căi noi pentru diversitatea şi complexitatea situaţiilor de muncă ce pot apărea în funcţie de fiecare disciplină a limbii române, de temele respective, de particularităţile de vârstă ale elevilor, precum şi de alţi factori.

Referinţe bibliografice:

Crăciun, Corneliu, 2001, *Metodica predării Limbii române în învăţământul primar*, Ed. Emia, Deva.

Creţu, Elvira, Iliescu, Constanţa; Nichita, Silvia; Popescu, Silvia, 1976, *Îndrumător metodic pentru dezvoltarea vorbirii, cunoaşterea mediului înconjurător, jocuri şi activităţi libere la clasa I*, Ed. Didactică şi Pedagogică, Bucureşti.

Cucoş, Constantin, 2006, *Pedagogie*, ed. a II-a, revăzută şi adăugită, Ed. Polirom, Iaşi.

Dumitrana, Magdalena, 2001, *Educarea limbajului în învăţământul preşcolar, vol. II (Comunicarea scrisă)*, Ed. Compania, Bucureşti.

Nicola, Ioan, 2003, *Tratat de pedagogie şcolară*, Ed. Aramis, Bucureşti.

Şerdean, Ioan, 1998, *Metodica predării limbii române la clasele I-IV, manual pentru liceele pedagogice, clasele XI-XII, specialitatea învăţători*, Ed. Didactică şi Pedagogică, Bucureşti.

Mitropolitul Antim Ivireanul, ctitor de limbă românească

Pr. Prof. Dorel Mircea Leucea
Liceul Ortodox „*Episcop Roman Ciorogariu*” Oradea

Este bine cunoscut faptul că domnia lui Constantin Brâncoveanu (1688-1714) a fost una dintre cele mai înfloritoare pentru cultura românească. La curtea domnitorului român se încrucişau două curente culturale diferite: cel italian, venit din Occident şi cel grecesc, venit din Răsăritul ortodox. La curtea domnească îşi desfăşurau activitatea o serie de cărturari, veniţi din toate părţile lumii, deoarece aici găsiseră sprijin şi un mediu propice pentru a-şi pune în valoare ideile şi priceperea în ale ştiinţei. Nicolae Iorga spunea, referindu-se la curtea domnitorului muntean: „*Mai mult chiar decât Constantinopolul, Ţara Românească era atunci centrul Ortodoxismului, rezidenţa sigură şi iubită a prelaţilor ce stăteau în fruntea lui*”, iar istoricul şi literatul Florin Faifer, spunea de asemenea: „*la Bucureşti sau la Târgovişte se respira mai în voie decât la Stambul, unde Coranul şi Padişahul ridicau fel de fel de oprelişti; tiparniţa era socotită, de pildă, o născocire ghiaură, o blestemată vrăjitorie*”.

Într-un astfel de mediu propice pentru cultura românească şi-a desfăşurat activitatea Antim Ivireanul care, dintr-un smerit călugăr a ajuns să deţină cele mai înalte rosturi în viaţa cultural-bisericească a Ţării Româneşti.

Considerat cel mai învăţat şi talentat mitropolit care a stat vreodată pe scaunul mitropoliei Ţării Româneşti, „*Antim Ivireanu este cel mai de seamă dintre mitropoliţii munteni, prin munca lui neobosită în cultura religioasă a neamului, prin cuvântările lui îndrăsneţe, dar pline de suflu moral, pentru societatea şi timpul lui, şi prin strălucirea pe care a ştiut să o dea scaunului mitropolitan din Bucureşti*” (Nicolae Cartojan).

Bărbat de cinste, evlavios şi împodobit cu virtuţile ce se potrivesc cu vrednicia arhierească, mitropolitul Antim Ivireanul a rămas o icoană înconjurată cu evlavie şi cu recunoştinţă pentru tot ce a înfăptuit în Ţara Românească şi Biserica Ortodoxă Română, icoană împodobită cu nimbul muceniciei. În sufletul lui au prisosit virtuţi alese, un buchet făcut din toate talentele, o simfonie de inspiraţie şi melodii. „*Om cu deosebit simţ pentru artă în toate înfăţişările ei*” (cum îl caracteriza Nicolae Iorga), Antim Ivireanul n-a îngropat nici un talant, ci i-a înmulţit pe toţi, fiind *„singurul vlădică de multe ori artist”*.

Născut în jurul anului 1650, din părinţii Ioan şi Maria, a primit la botez numele de Andrei. Este originar din Iviria (Georgia sau Gruzia de astăzi). În copilărie a fost luat rob de către turci şi dus la Istanbul, de unde a fost răscumpărat de către Patriarhia Ecumenică. În preajma Patriarhiei de la Constantinopol învaţă limbile greacă, arabă şi turcă, precum şi meşteşugurile picturii, sculpturii în lemn şi al broderiei. A fost călugărit sub numele Antim.

În jurul anului 1690, domnitorul român Constantin Brâncoveanu îl aduce pe ieromonahul Antim în Ţara Românească. Acesta învaţă aici meşteşugul tiparului de la fostul episcop al Huşilor, Mitrofan, asta dacă nu fusese instruit în arta tipografică încă de la Tbilisi.

În 1691 ajunge conducător al tiparniţei domneşti de la Bucureşti, numită Tipografia Domnească. Până în 1694, Antim tipăreşte aici *Învăţăturile lui Vasile Macedoneanul către fiul său Leon* – în limba greacă – 1691, *Slujba Sf. Parascheva şi a Sf. Grigorie Decapolitul* – în limba română – 1692, *Evangheliarul greco-român* (1693) şi *Psaltirea* (1694 – în limba română).

În anul 1696 este numit egumen al mănăstirii Snagov, unde întemeiază o nouă tipografie. Între 1696-1701 tipăreşte aici 15 lucrări: 7 în limba greacă, 5 în limba română, 1 în slavonă, 1 în slavo-română şi 1 în greco-arabă

Printre titlurile tipărite aici se numără: *Antologhionul* (1697), *Mărturisirea Ortodoxă* a lui Petru Movilă, *Evanghelia* (1697), *Acatistul Născătoarei de Dumnezeu* (1698), *Învăţături creştineşti* (1700), *Floarea darurilor* (1701), *Liturghier greco-arab* (1701).

Între 1701 şi 1705, Antim îşi reia activitatea la Bucureşti, unde va tipări un număr de 15 cărţi (11 în greacă, 2 în română, una slavo-română şi una greco-română), dintre care se remarcă: *Ceaslovul greco-arab* (1702) şi *Noul Testament* (1703), prima ediţie a acestuia în Muntenia.

Antim Ivireanul este cel care a tipărit pentru prima dată la noi cărţi cu caractere arabe. *Liturghierul greco-arab* (1701) a fost tipărit pentru trebuinţele credincioşilor ortodocşi aflaţi sub jurisdicţia Patriarhiei Antiohiei. Ea este prima carte cu caractere arabe din lume. În 1702, Antim mai tipăreşte cu *Ceaslov greco-arab*, la tiparniţa de la Bucureşti. Ulterior, tiparniţa cu litere arabe va fi trimisă în Siria, unde va fi instalată la Alep, iar ulterior, aceasta va fi transferată în Liban.

La 16 martie 1705 Antim este ales episcop la Râmnic.

Aici va muta tipografia care până atunci a funcţionat la mănăstirea Snagov, înfiinţând astfel prima tiparniţă la Râmnic. În următorii trei ani a tipărit aici 9 cărţi, dintre care amintim: *Tomul bucuriei, Liturghierul* şi *Evhologhionul* (1706), într-un singur volum, reprezentând primele ediţii din Ţara Românească, precum şi *Învăţătură pe scurt despre Taina Pocăinţei* (1705) – lucrare originală.

În ianuarie 1708 moare mitropolitul Teodosie, după o păstorire a credincioşilor din Muntenia de aproape patru decenii. Este ales mitropolit Antim, care este înscăunat în februarie

1708. Noul mitropolit a întemeiat o tiparniţă la Târgovişte, unde s-au apărut 18 cărţi, dintre care 11 în limba română. Cele mai importante sunt: *Psaltirea* (1710), *Octoihul* (1712), *Liturghierul* (1713), *Evhologhionul* (1713) şi *Catavasierul* (1714).

În cursul activităţii sale tipografice desfăşurate în Ţara Românească, Antim Ivireanul a supravegheat şi a scos el însuşi un număr de 64 de lucrări, dintre care 38 erau lucrate cu mâna sa, ornate cu arabescuri, flori stilizate, viniete graţioase, gravuri în lemn. Un număr de 30 de lucrări erau în limba greacă, 24 în româneşte, una în slavonă, 5 slavo-române, 2 greco-arabe, una greco-română, una trilingvă.

Patru dintre cărţile tipărite îl au drept autor: *Sfătuiri creştine politice către domnitorul Ştefan Cantacuzino; Învăţătură pre scurt despre Taina Pocăinţei; Învăţătură bisericească; Capete de poruncă.* A lăsat şi o lucrare în manuscris, *Chipurile Vechiului şi Noului Testament*, care cuprinde peste 500 de portrete în medalion cu diferite personaje biblice.

Cărţile tipărite de el sau cu binecuvântarea sa erau de o mare diversitate: cărţi de slujbă, cărţi ale Sfintei Scripturi (Psaltirea şi Noul Testament), cărţi în care erau tratate probleme de doctrină teologică ortodoxă, cuvântări bisericeşti, cărţi de învăţătură pentru preoţi, lucrări de filosofie, cărţi populare, etc.

Prin tipăriturile sale, Antim Ivireanul a slujit neamul românesc aducând cuvânt de învăţătură, de îndreptare şi de întărire duhovnicească pentru păstoriţii săi. Din multiplele sale activităţi, cea de tipograf se împleteşte organic cu viaţa lui, încât, pe drept cuvânt, se spune că Antim este, alături de Coresi, cel mai mare tipograf din cultura românească veche.

Tot de activitatea sa tipografică se leagă şi strădaniile depuse de el pentru introducerea completă şi definitivă a limbii române în slujbele bisericeşti. Pătrunderea limbii române în cadrul slujbei bisericeşti se prezintă ca o dezvoltare firească, lentă şi echilibrată. Primele încercări de a tipări unele vechi traduceri româneşti care circulau în manuscris se datorează lui Filip Moldoveanul şi diaconului Coresi în Transilvania. În Ţara Românească, unde tradiţia slavonă era mai puternică, lucrurile au evoluat însă mai lent. La mijlocul celui de-al XVII-lea secol, sub păstorirea mitropolitului Ştefan, se tipăresc în română rânduielile tipiconale, pentru ca sub mitropolitul Teodosie să se introducă lecturile biblice în româneşte (Apostolul, Evanghelia, paremiile, sinaxarul). Mai rămâneau rugăciunea, adică slujba propriu-zisă a preotului şi cântarea, la traducerea şi tipărirea cărora a ostenit mitropolitul Antim.

Aşadar, în timpul domniei lui Constantin Brâncoveanu, putem spune că era o perioadă de tranziţie, căci limba slavonă nu mai era înţeleasă de către cler, în timp ce limba română nu era pregătită întru totul să-i ia locul. De aceea, în această epocă continuă inovaţia introdusă de către mitropolitul Ştefan de a tipări cărţile de slujbă cu tipicul în româneşte şi cu rugăciunile în

slavoneşte. Apar acum noi lucrări bilingve: *Triodul* (1697), *Mineiul* (1698), *Molitfelnicul* (1699 şi 1701), *Octoihul* şi *Triodul* (1700), *Penticostarul* (1701), *Liturghierul* (1702).

Activitatea deosebită desfăşurată de Antim Ivireanul se îndreaptă spre traducerea cărţilor de ritual în limba poporului. El retipăreşte astfel *Evanghelia* (1705), *Apostolul* (1704), *Molitfelnicul* (1706 şi 1713), *Octoihul* (1706 şi 1712), *Liturghierul* (1713 şi 1715), *Ceaslovul* (1715). Aceste cărţi erau destinate a fi întrebuinţate în serviciul Bisericii, căci, după cum mărturisea ierarhul Antim, „*nu iaste oprită a sluji liturghia fieştece pravoslavnic în limba sa*".

Prin traducerea şi tipărirea acestor cărţi de slujbă în româneşte, mitropolitul Antim are meritul de a fi pus temelia nouă limbii noastre bisericeşti, pe care a mlădiat-o în aşa fel încât este înţeleasă şi folosită până azi. După trei veacuri, în slujbele noastre bisericeşti se mai pot auzi cântări şi rugăciuni aşa cum au fost tălmăcite de mitropolitul Antim.

Trăind mai bine de 25 de ani între români, însuşindu-şi temeinic limba noastră, cunoscând însă tot aşa de bine şi limba greacă, din care traducea, Antim Ivireanul ne-a lăsat aceste izbutite traduceri ale cărţilor de slujbă bisericească ce vor sta apoi la baza tuturor ediţiilor următoare. Îl putem socoti, în acest sens, pe mitropolitul Antim drept cel mai de seamă făuritor al limbii liturgice româneşti.

Fără îndoială, cea mai valoroasă operă literară, rămasă de la Antim (în manuscris), o formează Predicile sau *Didahiile* sale, rostite în cursul arhipăstoririi sale. Această operă cuprinde 28 de predici la duminici şi sărbători mai importante, ţinute la Bucureşti şi Târgovişte între anii 1708 şi 1716, precum şi 7 predici ocazionale.

Predicile sale ni-l înfăţişează pe Antim ca fiind un om de cultură deosebit. Ele sunt originale, bine gândite şi legate de realităţile vieţii. Nicolae Iorga spunea, referitor la stilul predicilor lui Antim: „*De la Ioan Hrisostomul, care a vorbit astfel înaintea împăratului şi mai ales a împărătesei, la Constantinopol, nimeni nu s-a mai adresat unei societăţi cu asprimea lui Antim*". Marele tipograf, mitropolit şi orator este totodată şi ctitor. El a ctitorit mănăstirea cu hramul Tuturor Sfinţilor din Bucureşti, cunoscută sub numele de mănăstirea Antim. Mitropolitul însuşi a întocmit planurile mănăstirii. A lăsat şi un testament în care se prevedeau ajutorarea copiilor săraci dornici să înveţe carte, a oamenilor nevoiaşi, a fetelor sărace, a străinilor şi a bolnavilor.

Mitropolitul intră în conflict cu domnitorul muntean Nicolae Mavrocordat, care-l arestează şi-l aruncă în temniţă. Domnitorul cere caterisirea lui de către Patriarhia Ecumenică, lucru care se şi petrece, pe baza unor acuzaţii nedrepte.

Mitropolitul Antim este surghiunit pe viaţă la mănăstirea Sf. Ecaterina de pe muntele Sinai. În drum spre locul surghiunului este ucis de către soldaţii turci ce-l însoţeau şi corpul i-a fost aruncat în râul Tundja, de lângă Adrianopol, în toamna lui 1716.

În anul 1966 Patriarhia Ecumenic a anulat nedreapta caterisire.

În 1992 Biserica Ortodoxă Română l-a trecut în rândul sfinţilor, fixând ca dată pentru prăznuirea lui 27 septembrie.

În evoluţia literaturii române vechi, Antim Ivireanul are meritul de a fi stimulat introducerea limbii materne în bisericile din Ţara Românească şi de a fi iniţiatorul predicii – o predică vie adaptată nevoilor societăţii şi timpului, de o mare înălţime morală şi o reală frumuseţe stilistică. El a dat o strălucire deosebită domniei lui Constantin Brâncoveanu fiindcă l-a ajutat ca, potrivit unei tradiţii mai vechi, a Domnilor Basarabi, să ia sub oblăduirea lui creştinătatea ortodoxă oprimată sub vitrega stăpânire a turcilor. Prin osârdia lui Antim Ivireanul, darurile tipografiilor noastre domneşti mergeau până departe la arabii din Siria şi la ivirii din Munţii Caucaz.

Unul dintre discipolii săi, care a învăţat de la ei meşteşugul tiparului şi care a îndeplinit pe plaiurile Caucazului munca, pentru slava Domnului, de a da poporului georgian primele tipărituri ale Scripturii, ardeleanul Mihail Ştefan a găsit pentru el următoarele cuvinte de aleasă preţuire: *„...ca pre un mărgăritariu scumpu, legatu cu aur întru videre, oarecând fiind preţuit, şi din ţara ta scos, şi în partea locurilor noastre adus şi nemerit, a-i strălucit ca o rază luminoasă”.*

Bibliografie:

Cartojan, Nicolae, *Istoria literaturii române vechi*, vol. III (Cronicarii moldoveni, Epoca lui Şerban Cantacuzino şi a lui Constantin Brâncoveanu), Ed. Fundaţia Regele Mihai I, Bucureşti, 1945, pp. 205-228, accesată la http://www.unibuc.ro/CLASSICA/Istorialiteraturiivol3/cuprins.htm.

Ciurea, Al. I., *Antim Ivireanul, predicator şi orator*, în B.O.R., LXXIV (1956), nr. 8-9, pp. 775-817.

Iorga, Nicolae, *Istoria Bisericii Româneşti şi a Vieţii religioase a românilor*, Ed. Tipografia Neamul Românesc, Vălenii de Munte, 1909, cartea a III-a, pp. 4-7, accesată la http://www.unibuc.ro/CLASSICA/iorgabiserica2/cuprins.htm.

Păcurariu, Mircea, *Istoria Bisericii Ortodoxe Române*, vol. II, ed. II-a, Ed. Institutului Biblic şi de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, Bucureşti, 1992, pp. 141-169.

Şerbănescu, Nicolae, *Mitropolitul Antim Ivireanul*, în M.O., XVII (1966), nr. 9-10, pp. 772-773.

Stagiul de formare continuă Comenius, un imbold pentru noi perspective didactice

Prof. Simona-Ela Luţaş
Școala Gimnazială „Puiu Sever” Ineu

În perioada 7-18 aprilie am beneficiat de o mobilitate individuală de formare continuă pentru profesorii de limba franceză finanţată din fondurile ***Programului Sectorial Comenius.*** Prezenţa la acest curs de formare pedoagogica a fost posibilă cu sprijinul financiar furnizat de Comisia Europeană în cadrul ***Programului de Învăţare pe Tot Parcursul Vieţii*** (LLP), prin intermediul **Agenţiei Naţionale pentru Programe Comunitare în Domeniul Educaţiei şi Formării Profesionale** (**ANPCDEFP**).

Cursul s-a desfăşurat în Franţa, Vichy, la ***CAVILAM- Alliance française***, (Centre d’Approches Vivantes des Langues et des Médias), cel mai important reper pentru profesorii de limba franceză, o instituţie de învăţământ superior privat, creată în 1964 în colaborare cu Universitatea din Clermont-Ferrand. Cursul ***Actualizarea cunoştiinţelor de cultură şi civilizaţie franceză*** a fost o adevărată şansă de a descoperi actualitatea culturală, socială şi politică a Franţei.

La curs am participat 18 profesori din 8 ţări (Germania, Spania, Italia, Polonia, Rusia, Finlanda, Suedia şi România), dornici să ne dezvoltăm competentele prin noi metode de lucru la clasă în această nouă dimensiune comunicativă. Acest stagiu a fost o provocare şi o reuşită deoarece ne-am îmbogăţit considerabil cunostiintele lingvistice şi culturale dar am reflectat şi asupra metodelor active, moderne, participative de integrare a acestor descoperiri culturale în cadrul orelelor de limba franceză. Totul a fost un schimb de idei şi de bune practici europene, fiecare am făcut recurs la propria experienţă profesională pentru a ne îmbogăţi reciproc viziunea despre procesul educativ european.

Tematica şi modul de organizare al stagiului au corespuns nevoilor mele de fomare deoarece am acoperit aspecte variate ale contemporaneităţii aplicate la clasa de elevi. Cursul a cuprins 22 de module şi un număr de 62 de ore de formare. Câteva din titlurile modulelor (*Franţa ultimelor 12 luni, priviri încrucişate, Fluxurile migratoare din Franţa, TOM şi DOM (DROM), Mutaţiile societăţii franceze, Simbolurile Republicii, Instituţiile franceze, Actualitatea politică, Alegerile municipale, Obiectele care definesc Franţa, Turul gastronomic al Franţei, Noile expoziţii şi muzee, Presa franceza, Tinerii francezi, interese şi provocări, Şcoală şi noul ritm şcolar, Munca în Franţa, Viaţa asociativă franceza, Utilizarea cântecului la orele de limba franceză*)

Aceste module au fost însoţite de ateliere tematice, unde am lucrat în echipe şi am adaptat conţinuturile pentru a fi utilizate în clasă. Documentele autentice şi fişele pedagogice au fost discutate şi puse în valoare de experienţa profesională pe care am împărtăşit-o. În cadrul cursurilor era o atmosferă serioasă dar cooperantă şi prietenoasă.

Prin prezentările editoriale ne-am pus la curent cu ultimele apariţii ale editurilor ***Hachette***, ***Clé Internaţional***, ***PUG***. Excursiile organizate de Serviciul Cultural al instituţiei ne-au oferit informaţii preţioase în legătură cu regiunea Auvergne şi principalele sale obiective turistice: Castelul Murol, satul Saint-Nectaire, oraşul Moulins cu Centrul Naţional al Costumelor de Scenă, Catedrala şi tripticul Maitre de Moulins. Am putut vizita oraşe apropiate ca Lyon şi Clermont-Ferrand. Activităţile relaxante (degustarea de produse tradiţionale, seri dansante, cinema sau teatru) au fost un bun prilej de a ne cunoaşte mai bine şi a ne împărtăşi specificul cultural.

CAVILAM- Alliance française este o instituţie prestigioasă, un adevărat centru de formare şi îndrumare lingvistică şi didactică pentru profesorii de limba franceză din lumea întreagă. Această experienţă este dovada unei bune cooperări europene, un mod de a ne găsi valorile comune pentru a ne depăşi limitele lingvistice şi culturale. Mi-am dat seama că modul învechit şi închistat în care ne situăm în procesul educativ este cauzat de clişee şi blocaje culturale. Trebuie să-l acceptăm pe Celălalt, să-l înţelegem pentru a evolua cu adevărat. Doar prin intermediul stagiului am putut descoperi care sunt adevăratele motoare europene: cooperarea, formarea continua pentru rezultate mai bune calitativ, beneficiul interculturalităţii, importanta limbilor străine pentru a dialoga, toleranta, non-discriminarea, egalitatea şanselor şi de sexe.

Prin aceste stagii de formare conţină, Proiectul Comeniu ne-a ajutat să avem o imagine de ansamblu şi să ne dorim să fim inventivi în procesul educativ. Tema stagiului a fost o plonjare în actualitatea franceză pentru a înţelege modul actual de viaţă, filosofia, oportunităţile dar şi temerile societăţii franceze, totul în perspectiva utilizării şi adaptării la particularităţile elevilor noştrii. Formatorii ne-au antrenat în adevărate descoperiri ale dialogului didactic, observând care sunt aşteptările şi modul de motivare al elevilor. Subiectele aplicate, seminariile, atelierele de lucru,

activităţile ludice, jocurile de rol, utilizarea tehnologiei informatice şi communicative (TIC), au fost modalităţi de lucru propuse de formatori. Subiectele cursurilor au fost abordate din dublă perspectivă, pentru o mai bună înţelegere a realităţilor franceze pentru a fi aduse în cadrul orelor, spre beneficiul şi bucuria elevilor. Stagiul de formare este un adevărat motor professional şi personal şi ne-a oferit cheia unor experienţe de clasa cu adevărat folositoare, eliberate de povara mecanicului şi a lipsei de finalitate..

Am revenit îmbogăţită spiritual, cu multe idei, dornică de a aplica strategiile şi tehnicile învăţate cu elevii mei care au fost foarte încântaţi de fotografii, de materialele autentice (ziare, reviste) şi mai ales de noile metode care îi motivează şi mai mult. Simt ca pentru ei sunt un model de reuşită şi un exemplu al cooperării europene, fapt ce mă motivează să studiez, să caut noi metode şi strategii didactice pentru a creşte calitatea educaţionala şi interesul elevilor pentru tematica europeană.

Din nou… (Mihai Eminescu)

Prof. Monica Monenci
Școala Gimnazială Nr. 2 Chișcău

Din nou ajuns-am luna-ntâi
A anului care-a venit.
Și toți românii s-au gândit,
Să-I dea cinstire lui Mihai.

E geniul cel mare-al nostru,
Al neamului încreștinat,
Ivit asemeni unui astru
Etern, pe cerul înstelat.

În ziua a cinșpe'a lui Gerar,
Elevi și dascăli împreună
Nu au ce să-ți aducă-n dar
Decât urarea de „*veghere bună*":
Asupra țării noastre dragi,
Asupra codrului ce îți era aproape,
Asupra dragostei ce o cântai
Mereu în versuri,când stăteai în noapte.

Din nou te vom cinsti, poete,
Din nou vom spune: te iubim!
Din nou îți vom cădea 'nainte
Din nou noi te sărbătorim!

Biserica Ortodoxă Română în Uniunea Europeană. Probleme și perspective (I)

Pr. Prof. Traian Nojea
Școala Gimnazială Nr. 1 Drăgești

Cea mai mare parte a dezbaterilor privind realizarea unităţii europene a avut în vedere mijloace şi scopuri politice, insistându-se asupra problemelor economice şi sociale şi ignorându-se un timp, aproape total, dimensiunea specific religioasă.[1] Unitatea Europei[2] nu se poate realiza, în mod real, doar pe baze economice, ci trebuie să se redescopere dimensiunea spirituală comună, iar în acest domeniu poporul român ortodox poate aduce, într-un dialog fără complexe şi fără agresivitate, experienţa sa de popor răstignit şi înviat de zeci de ori în istoria sa, numărându-se printre cele mai religioase popoare ale Europei.

Considerarea necesară, de către oficialii Uniunii Europene, a promovării acestor valori spirituale, pentru prima dată de la începerea acestei construcţii europene, constituie o evidentă întoarcere spre valorile interioare ale civilizaţiei europene, în ansamblu.[3]

Această nouă redefinire a Europei „nu se consumă fără piedici şi nu este încă un bun definitiv. După căderea zidului Berlinului am fost confruntaţi cu teorii geopolitice care încercau să justifice geografia spartă a continentului".[4] Cartea lui Samuel P. Huntington (1927 – 2008), *Ciocnirea civilizațiilor*, diferenţiază civilizaţia europeană apuseană de cea răsăriteană, mai ales pe baza religiei. S-a acreditat ideea existenţei unei Europe civilizate – catolică şi protestantă – şi o

[1] Pr. Prof. Dr. Dumitru Popescu, Pr. Prof. Dr. Ioan Ică, *Biserica Ortodoxă Română şi integrarea europeană,* în vol. *Biserica în Misiune. Patriarhia Română la ceas aniversar*, EIBMBOR, Bucureşti, 2005, p.766.

[2] Uniunea Europeană este organizaţia suprastatală şi supranaţională a continetului nostru întemeiată prin *Tratatul Uniunii Europene*, adoptat la 7 februarie 1992 la Maastricht şi intrat în vigoare la 1 noiembrie 1993. Extinderea Uniunii Europene este cea mai mare provocare de la începutul secolului XXI. Procesul de aderare-integrare s-a desfăşurat în cinci valuri succesive de aderare: membri fondatori: 1957 - Belgia, Franţa, Germania, Italia, Luxemburg şi Olanda. Prima extindere a avut loc în anul 1973: Danemarca, Irlanda, Marea Britanie. A doua extindere: 1981 - Grecia, primul stat ortodox - majoritar. A treia extindere: 1986 - Portugalia şi Spania. A patra extindere: 1996 - Austria, Finlanda şi Suedia. A cincea extindere: 2004 - Cipru, Cehia, Estonia, Letonia, Lituania, Malta, Polonia, Slovacia, Slovenia şi Ungaria.A a şasea extindere: ianuarie 2007- Bulgaria şi România; pentru detalii, vezi site-ul oficial al Uniunii Europene, http://europa.eu/index_ro.htm.

[3] Pr. Prof. Adrian Gabor, *Biserica Ortodoxă Română în Uniunea Europeană*, în vol. *Biserica Ortodoxă Română în Uniunea Europeană. Contribuții necesare la stabilitatea și securitatea europeană*, Ed. Universității Bucureşti, Bucureşti, 2006, p. 117.

[4] Radu Preda, *Bisericile ortodoxe în Europa „celor 27". Provocări şi perspective*, în vol. *Biserica în era globalizării,* Ed. Reîntregirea, Alba Iulia, 2003, p. 274.

Europă barbară – ortodoxă şi musulmană –, şi că limitele Europei sunt acolo unde se sfârşeşte creştinismul apusean şi începe Islamul şi Ortodoxia.[5]

S-a afirmat, în nenumărate ocazii, că Europa este pentru Bisericile Ortodoxe naţionale o provocare şi o oportunitate, depinzând doar de acestea dacă vor dezvolta aceste posibilităţi sau se vor lăsa pierdute în creuzetul unei Europe moderne şi multiculturale.[6]

Este foarte important de subliniat faptul că, totuşi, Ortodoxia poate fi o voce în noua realitate europeană, atunci când ea se caracterizează printr-o unanimitate internă şi când vocea ei este unitară şi chiar poate provoca civilizaţia.[7]

Ortodoxia, prin vocaţia sa de comuniune, are datoria de a participa, prin toate eforturile, la uşurarea tensiunilor care se ivesc între membrii diferitelor religii, poate cultiva coeziunea printre credincioşii săi şi începerea unui dialog cu cei de altă credinţă religioasă sau filosofică. Noi, ortodocşii, mărturisim credinţa noastră într-un mod non-violent şi tolerant, evitând posibilitatea de tensiune cu adepţii altor religii şi cu cei de convingeri nereligioase.[8] Ortodoxia poate preveni, prin toleranţă, înţelegere şi îngăduinţă, ivirea unor situaţii de neînţelegere, neîngăduind statului laic să intervină ca o ultimă măsură la nesfârşit.[9]

Biserica Ortodoxă Română, prin activitatea sa socială, filantropică, culturală şi educaţională, se înscrie în activitatea şi cerinţele cerute de oficialii Uniunii Europene în privinţa integrării.

Ortodoxia noastră sprijină activităţile caritabile în favoarea membrilor societăţii, indiferent de ce confesiune sau religie sunt aceştia; este un factor de stabilitate subregională şi continetală, manifestat prin cererea Întâistătătorului ei către Statul român de a milita pentru soluţionarea conflictului iugoslav, de pildă, pe cale paşnică[10]; militează pentru protecţia mediului înconjurător[11];

---

[5] Samuel P. Huntington, *The Clash of Civilizations,* New York, 1996, în trad. românească *Ciocnirea civilizaţiilor şi refacerea ordinii mondiale,* trad. de Radu Carp, Ed. Antet, Bucureşti, 1998, 598 pp.; vezi şi: Konstantinos Delikostandis, *Dimesiunea europeană a Ortodoxiei – Dimensiunea ortodoxă a Europei,* în vol. *Ortodoxia, parte integrantă din spiritualitatea şi cultura europeană,* simpozion naţional, Mănăstirea Constantin Brâncoveanu, Sâmbăta de Sus, 28 aprilie - 2 mai 2004, lucrare editată de Consiliul Judeţean Braşov în parteneriat cu Mănăstirea Sâmbăta de Sus, august 2004, p. 92.

[6] Konstantinos V. Skouteris, *Ortodoxia şi Europa. O critică bazată pe istorie şi realitate*, în vol. *Ortodoxia, parte integrantă din spiritualitatea şi cultura europeană,* ed. cit., pp. 60 – 61.

[7] *ibidem*, p. 58.

[8] Petros Vassiliades, *Mărturia ortodoxă în Europa modernă şi postmodernă,* în vol. *Ortodoxia, parte integrantă din spiritualitatea şi cultura europeană*, ed. cit., p. 91.

[9] *ibidem*.

[10] Vezi scrisoarea PF Teoctist, din data de 11 octombrie 1998, înainte de izbucnirea conflictului din fosta Iugoslavie, către autorităţile române.

[11] Cu acordul Bisericii Ortodoxe Române s-a desfăşurat între 24 – 25 octombrie 1999 ultima sesiune a Simpozionului internaţional *Religie, ştiinţă şi mediu,* patronat de Sanctitatea Sa Bartolomeu I, Patriarhul Ecumenic, cu tema: *Un fluviu al vieţii – De-a lungul Dunării până la Marea Neagră.*

a promovat, imediat după evenimentele din decembrie 1989, asistenţa religiosă în armată[12]; implicarea în social, etc.

Biserica Ortodoxă Română este o instituţie profund democratică, ea fiind un factor de stabilitate socială; sinodalitatea şi sobornicitatea Bisericii noastre reprezintă un model de democraţie. Reprezentarea clerului şi a laicatului, cu binecuvântarea ierarhiei, în organele centrale şi locale de conducere ale Bisericii Ortodoxe Române este un model de profundă democraţie.[13] Biserica se impune totuşi cu un ascendent în faţa Statului, conducătorii acestuia fiind în majoritate fii duhovniceşti ai săi.

În acest sens ÎPS Bartolomeu Anania, vrednicul de pomenire mitropolit al Clujului, Alba Iuliei, Crişanei şi Maramureşului, afirma în anul 2002: „Avem o Biserică ce trăieşte în interiorul unui Stat, respectă legile acestui Stat în frunte cu Constituţia, dar care totuşi, în virtutea demnităţii sale dumnezeieşti, tratează Statul de la egal la egal. Nu refacem vechea simfonie bizantină, este mai greu, dar în orice caz relaţiile sunt limpezi şi până acum cred că sunt echilibrate”.[14]

I. Probleme

Integrarea României în structurile europene a avut susţinători, dar, din păcate, şi sceptici şi contestatari. Uneori, în mediile ortodoxe mai puţin cunoscătoare a învăţăturii curate şi în cele lipsite de toleranţă, se fac aprecieri critice privind sprijinirea de către Biserica noastră a integrării României în Uniunea Europeană. Incovenienţele vor fi multe şi susţinerea va fi grea. Numai cei care nu cunosc situaţia reală visează la realizarea unui rai pământesc prin intrarea în Uniune.[15] Se aduc, în general, aceleaşi critici, folosite înainte de 1981 şi în lumea greacă, atunci când era primită ca membru deplin Grecia, primul stat european ortodox intrat în Uniune.

O serie de temeri exprimate vizează legislaţia în privinţa cultelor religioase. Toate acestea pornesc şi de la faptul că textul propus al actualei Constituţii europene nu aminteşte nimic de fenomenul religios al Europei sau de valorile şi de tradiţia creştină ale acesteia.

---

[12] În ultimii ani sondajele de opinie indică în topul îndrederii populaţiei Biserica şi Armata. „Cele două instituţii reprezintă emblema identităţii şi unităţii naţionale. Armatei îi revine păstrarea unităţii şi integrităţii teritoriale, iar Bisericii păstrarea unităţii fiinţei naţionale şi integrităţii morale. Însoţirea unităţilor militare de către clerici, în misiunile cu caracter umanitar şi de păstrare a păcii în multe zone de conflict, reprezintă o preocupare a Bisericii Ortodoxe Română de întregire a factorilor de pregătire morală şi spirituală a soldaţilor şi ofiţerilor armatei noastre”, afirmă PF Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române.

[13] Vezi *Statutul pentru organizarea şi funcţionarea Bisericii Ortodoxe Române*, în vol. *Legiuirile Bisericii Ortodoxe Române,* EIBMBOR, Bucureşti, 2003, pp. 14 – 15; pp. 22 – 23 şi pp. 30 – 32.

[14] ÎPS Bartolomeu, Arhiepiscopul Clujului, *Destinul Ortodoxiei româneşti*, în rev. *Deisis* a Mitropoliei Ortodoxe Române pentru Germania şi Europa Centrală şi de Nord, nr. 9 – 10/2002, p. 21.

[15] ÎPS Prof. Dr. Laurenţiu Streza, *Biserica Ortodoxă Română şi Uniunea Europeană. Aşteptări, speranţe şi temeri*, în *Revista Teologică*, nr. 1 – 3/2006, p. 10.

Acordurile semnate de statele membre ale Uniunii Europene precizează şi garantează integritatea păstrării şi respectării legislaţiei aflate în momentul integrării.

România se va confrunta după integrare mai mult cu secularizarea[16] şi laicizarea[17] celor spirituale, cu globalizarea şi mondializarea[18], se va luneca spre libertinaj. Minorităţile de orice natură vor încerca să se impună asupra majorităţii cu toate frustările lor. Prin susţinerea libertinajului, a concubinajului, legiferat în unele ţări europene prin partajul de bunuri al celor ce au vieţuit împreună[19] şi ridicat chiar de mass-media la rang de virtute, a prostituţiei, în pericol va fi şi factorul de stabilitate în societate: familia.

O altă îngrijorare a acestor medii sceptice priveşte lozinca fluturată deseori că odată ce vom intra în Uniunea Europeană nu se va mai preda religia în şcoli. Teama este lipsită de temei deoarece în Europa religia se predă în şcoli în majoritatea statelor ce compun Uniunea Europeană, dar cu specificul fiecăruia. În unele se predă învăţământul religios confesional obligatoriu, în altele facultativ, în majoritatea neconfesional: obligatoriu sau facultativ. Există şi ţări unde nu se predă învăţământul religios, cazul Franţei cu excepţia regiunii Alsace – Moselle, dar şi al Cehiei şi Ungariei. Franţa este practic singura ţară din Europa – cu excepţia regiunii amintite – în care învăţământul public nu conţine nici un curs de religie şi în care şcoala nu abordează fenomenele religioase, decât în cadrul disciplinelor clasice de predare. Există şi ţări cu un învăţământ confesional obligatoriu, organizat şi controlat de comunităţile religioase şi unde profesorii de religie au nevoie de o „declaraţie de aptitudine" eliberată de comunităţile religioase (recte episcopiile): Austria, Belgia, Germania, Cipru, Spania, Grecia, Malta, Polonia, Portugalia, Italia, Letonia, Lituania, Luxemburg.[20]

Consiliul Europei prin recomandarea *Religie şi democraţie* (nr. 1396 a Adunării Parlamentare din anul 1999), recomanda Comitetului de Miniştri să invite Guvernele statelor

---

[16] Pr. Conf. Dr. Ştefan Buchiu, *Integrare şi secularizare,* în vol. *Biserica în Misiune. Patriarhia Română la ceas aniversar*, ed. cit., pp. 833 – 845.

[17] Radu Preda, *Laicismul sau politica religioasă de stat. 5 teze şi câteva consideraţii pe marginea proiectului legii cultelor,* în vol. *Libertatea religioasă în context românesc românesc şi european,* Ed. Bizantină, Bucureşti, 2005, pp. 163 – 176.

[18] Vezi volumul *Biserica în era globalizării,* referatele Simpozionului Internaţional *Interferenţe spirituale în societatea globalizată. Ortodoxia deschisă spre lume,* organizat la Facultatea de Teologie Ortodoxă a Universităţii „1 Decembrie 1918" Alba Iulia, Ed. Reîntregirea, Alba Iulia, 2003; Arhiep. prof. univ. dr. Nifon Mihăiţă, *Consumism şi globalizare. Provocările făcute credinţei de cultura consumistă,* în vol. *Spiritualitate şi consumism în Europa unită,* Ed. Reîntregirea, Alba Iulia, 2004, pp. 214 – 218; Diac. Ioan Ică jr., *Globalizarea – mutaţii şi provocări*, în vol. *Biserica în Misiune. Patriarhia Română la ceas aniversar*, ed. cit., pp. 684 – 703; Pr. Gheorghe Holbea, *Identitate şi globalizare în viziunea creştină ortodoxă*, în vol. *Globalizare şi identitate naţională*, Ed. Ministerului Administratiei şi Internelor, Bucureşti, 2006, pp. 85 – 110.

[19] Vezi ÎPS Prof. Dr. Laurenţiu Streza, *Biserica Ortodoxă Română şi Uniunea Europeană. Aşteptări, speranţe şi temeri*, art. cit., p. 11.

[20] O analiză asupra predării învăţământului religios în ţările Uniunii Europene a se vedea la Prof. Dr. Silvio Ferrari, *Predarea religiei în Uniunea Europeană: abordare juridică*, în vol. *Libertatea religioasă în context românesc şi european*, ed. cit., pp. 337 – 347; privitor la învăţământul religios românesc: Pr. Prof. Traian Nojea, *Învăţământul religios românesc – trecut, prezent şi viitor*, în rev. *Legea Românească*, nr. 1/2012, pp. 53 – 58.

membre să promoveze educaţia religioasă, respectiv să consolideze învăţarea religiilor ca ansamblu de valori faţă de care tinerii trebuie să dezvolte un spirit critic, în cadrul predării eticii şi culturii civice democratice.[21]

Declaraţia a XI-a a Tratatului de la Amsterdam (1997) prevede obligativitatea Uniuniii Europene de a respecta specificul cultural şi religios al Bisericilor europene: „Uniunea Europeană respectă şi nu prejudiciază ceea ce potrivit legislaţiei naţionale este definit ca fiind statutul Bisericilor şi asociaţilor religioase sau al comunităţilor din cadrul statelor membre".[22] Mai mult, respectând identitatea şi contribuţia lor specifică, Uniunea Europeană va menţine un dialog transparent şi permanent cu Bisericile şi comunităţile religioase. Prin urmare nu va exista o uniformizare, iar „dialogul nu trebuie să fie de faţadă".[23] În corelare cu acestea, Constituţia europeană prevede garantarea drepturilor părinţilor de a asigura educarea şi instruirea copiilor potrivit convingerilor lor religioase, filosofice sau pedagogice, în conformitate şi cu legile naţionale, care reglementează exercitarea acestui drept (cf. art. II, al. 74).[24] În acest sens, legislaţia românească este precisă şi sigură.[25]

În Europa nu se observă astăzi o cerere majoră pentru oprirea educaţiei religioase în şcolile publice, ba dimpotrivă, există „un larg consens asupra ideii că statul (şi şcoala) trebuie să consolideze cunoştinţele în domeniul religios".[26] O evetuală diminuare a predării religiei, sau a educaţiei religioase în şcoală, va influenţa negativ dimensiunea europeană a învăţământului.[27]

Ţările est-europene majoritar ortodoxe, deja aderate (Bulgaria şi România) sau candidate la aderare (Serbia), vor avea multe de învăţat din experienţa Greciei, o ţară majoritar ortodoxă, şi vor trebui să înveţe să dialogheze cu eurobirocraţia „prea puţin sau chiar deloc sensibilă la retorica păstrării neîntinate a valorilor spiritualităţii ortodoxe într-o Europă a decadenţei şi relativismului".[28] Între motivele invocate se numără şi cele privind combaterea inculturii religioase,

---

[21] Prof. Dr. Silvio Ferrari, *op. cit.,* p. 345.

[22] Radu Preda, *op. cit.,* p. 286. *Tratatul de la Amsterdam* se prezintă ca o revizuire a tratatelor anterioare şi vizează în special realizarea unei politici comunitare în ceea ce priveşte vizele, azilul, emigrarea şi libera circulaţie a persoanelor, dar şi unele ameliorări la nivel instituţional.

[23] Sublinia ÎPS Mitropolit Daniel al Moldovei şi Bucovinei (actualul Patriarh) la Conferinţa preoţească *Biserica Ortodoxă Română şi integrarea europeană. Exigenţe, probleme şi perspective*, Iaşi, 21 – 24 august 2006. A se vedea *Conferinţa pastoral-misionară "Biserica Ortodoxă Română şi integrarea europeană. Exigenţe, probleme şi perspective"*, în rev. *Candela Moldovei*, nr. 8 – 9/2006, p. 14.

[24] *ibidem*, p. 15.

[25] *Legea Învăţământului*, nr. 84/24 iulie 1995, republicată în *Monitorul Oficial*, nr. 606 din 10 decembrie 1999 (azi abrogată prin Legea 1/2011, legea educaţiei naţionale), în temeiul Legii nr. 151/1999. A se vedea o analiză a predării Religiei, statutul profesorului de Religie şi drepturile părinţilor şi ale copiilor în această privinţă la Pr. prof. dr. Paul Negoiţă, *Statutul juridico-canonic al profesorului de religie în lumina legislaţiei civile şi a Canoanelor,* în revista *Glasul Adevărului*, nr. 1 – 3/2005, pp. 119 – 131; idem, *Libertatea de conştiinţă şi predarea Religiei. Simbolurile religioase în şcoală,* în *rev. cit.*, nr. 4 – 6/2005, pp. 151 – 161.

[26] Prof. dr. Silvio Ferrari, *op. cit.,* p. 339.

[27] Konstantinos Delikostandis, *op. cit.*, p. 99.

[28] Radu Preda, *op. cit.*, p. 285.

„care împiedică înţelegerea unei dimensiuni centrale a vieţii personale şi colective", precum şi „educarea populaţiei cu privire la toleranţă şi respectul pentru ceilalţi, pe care îl vizează".[29]

Experienţa încurajatoare a mitropoliilor ortodoxe române din Europa centrală, occidentală şi meridională, unde românii s-au integrat relativ bine, dovedeşte că multe temeri exprimate nu au un suport real. Ortodoxia românească, împreună cu celelalte Biserici Ortodoxe din Uniunea Europeană, poate aduce „o contribuţie foarte importantă la îmbogăţirea tezaurului cultural şi spiritual al continentului nostru".[30]

II. Perspective

Biserica Ortodoxă a avut spiritul de a nu se împotrivi mersului istoriei, voite şi rânduite de Dumnezeu. Aderarea va aduce, alături de cele rele spiritual, şi o serie de oportunităţi misionare. Se cunoaşte din istorie că în timpuri de persecuţii Biserica a fost mai întărită ca oricând. Spiritualitatea a crescut de fiecare dată şi o dată cu aceasta şi calitatea morală a adepţilor comunităţilor creştine. Acum noi oportunităţi misionar – pastorale ni se deschid.

Noi metode de pastoraţie, gândite încă sau nu, în funcţie şi de dezvoltarea societăţii, de ceea ce va apare neprevăzut, trebuie să fie promovate.[31] Ca o perspectivă misionară se impune dezvoltarea programului de cateheze în parohii, ca o completare a educaţiei religioase din şcoală, utilizarea într-o mai mare măsură a culturii naţionale, care este marginalizată acum.[32]

Pentru a rămâne aceeaşi instituţie puternică şi credibilă, Biserica are nevoie de clerici pregătiţi în toate domeniile de activitate, spre a putea să vină cu răspunsuri ferme şi realiste, la toate problemele lumii moderne, atât religioase, cât şi sociale sau politice. Ne întrebăm, uneori, ce fel de „unitate în diversitate" ne va oferi viitoarea Constituţie a Europei şi unde ne va plasa viitoarea Europă Unită. Dar dincolo de toate, trebuie să ne păstrăm unitatea Ortodoxiei şi integralitatea Bisericii noastre. Legislaţia laxă din unele ţări europene, precum Franţa bunăoară, face să existe nu mai puţin de 155 de parohii ortodoxe independente de orice jurisdicţie canonică sinodală. Ne putem aştepta chiar la deschiderea unor structuri bisericeşti paralele, care astăzi există cunoscute sau necunoscute.

Teama aceasta este cu totul îndreptăţită, ţinând cont că actualul proiect de Constituţie Europeană, aflat încă în dezbatere, e pătruns de un profund spirit laic cu desăvârşire laicizat, fără măcar o singură menţiune la adresa lui Dumnezeu. Faptul că nici măcar nu au fost menţionate

---

[29] Prof. dr. Silvio Ferrari, *op. cit.*, p. 339.

[30] Pr. Constantin Stoica, *Ortodoxia românească în Europa,* în ziarul *ZIUA*, 11 mai 2006, p. 6.

[31] O sinteză a noilor metode pastoral – misionare în Ortodoxia de astăzi a se vedea la: Pr. Lect. Dr. David Prestoiu, *Strategii misionare în Ortodoxia românească de astăzi*, în ziarul *Lumina* din data de 26 noiembrie 2010.

[32] A se vedea o analiză interesantă a acestor perspective în *Documentul final al Conferinţei pastoral-misionare „Biserica Ortodoxă Română şi integrarea europeană. Exigenţe, probleme şi perspective"*, art. cit., pp. 16 – 17.

rădăcinile creştine ale Europei şi moştenirea creştină pentru civilizaţia europeană actuală, a iscat controverse în special cu reprezentanţii Bisericii Romano-Catolice.[33]

Această „reinventare" a Europei provoacă în mod special ethosul de la baza ei: creştinismul. De aceea, Bisericile trebuie să se simtă cu adevărat co-responsabile pentru reuşita redefinirii geografiei culturale şi spirituale în care va trăi omul de mâine. Ele pot transforma provocările în tot atâtea şanse pentru mărturisirea convingătoare a lui Hristos.[34]

Noile mutaţii europene, cât şi cele de pe plan mondial, obligă Ortodoxia a urma un alt drum, un drum al dialogului şi al schimbului deschis şi constructiv. Drumul acesta trebuie să nu cunoască polemică şi acuzaţii reciproce, ci trebuie să fie unul al mărturiei comune într-o lume secularizată, fără Hristos (*va urma*).

[33] Papa Ioan Paul al II-lea afirma la 24 septembrie 2000: „în procesul de adoptare a unei noi *Carte*…Uniunea nu trebuie să uite că Europa este leagănul noţiunilor de persoană şi libertate şi că aceste noţiuni au apărut deoarece seminţele creştinismului au fost plantate adânc în solul Europei".

[34] Radu Preda, *op. cit.*, p. 305.

Norme tehnice de redactare a materialelor destinate publicării în revista „Dascălul creştin”

Materialele şi studiile trimise spre publicare trebuie să fie în conformitate cu normele ştiinţifice în vigoare.

Nu se vor publica materiale fără note bibliografice, bibliografie sau cu citări eronate.

Materialele pentru publicare vor fi trimise prin e-mail la adresa: dascalul.crestin@yahoo.com.

Pentru culegerea materialului se va utiliza editorul de texte Microsoft Word.

Nu se acceptă lucrările culese fără diacritice.

Setarea paginii: format A4, având următoarele margini: sus – 2 cm; jos – 2 cm; stânga – 2 cm; dreapta – 2 cm.

Textul de bază va fi cules cu fontul Times New Roman, corp 12, justify, la un rând şi jumătate (1.5 lines), iar notele bibliografice cu fontul Times New Roman, corp 10, la un rând (single); titlul cu fontul Times New Roman, corp 14, centrat (center), îngroşat (bold), iar numele şi prenumele autorului vor fi trecute la un rând sub titlu cu font Times New Roman, corp 12, aliniat la dreapta (align right), înclinat (italic). Sub numele autorului se va trece instituţia de învăţământ la care autorul activează cu fontul Times New Roman, corp 12, aliniat la dreapta (align right).

Paragrafele se vor distinge prin indentarea primului rînd, și prin distanţare de paragraful anterior (6 pt.)

Indentarea primului rând al paragrafului se va face cu tab, nu cu spaţii.

Semnele de punctuaţie (. , ; : ! ? …) nu vor fi precedate de spaţiu, dar vor fi urmate de spaţiu.

După ghilimelele şi parantezele de deschidere nu se introduce spaţiu; ghilimelele vor fi „…“.

Pentru inserarea fracţiilor, formulelor matematice, ecuaţiilor, folosiţi editorul de ecuaţii al Microsoft Word.

Notele bibliografice vor fi inserate cu comanda *Insert Footnote* şi vor apărea la subsolul paginii. La finalul studiului nu se va mai indica bibliografia folosită, deoarece lucrările folosite apar în cadrul notelor de la subsol.

Notele bibliografice vor avea următorul format:

- Pentru cărţi:
  - Prenumele şi numele autorului,

- Titlul lucrării (scris cu caractere italice)
- Volumul (dacă este cazul)
- Ediţia lucrării (dacă e cazul)
- Traducătorul cărţii
- Editura la care apare cartea
- Localitatea şi anul apariţiei cărţii
- Pagina citată

Exemplu:

Henri-Irénée Marrou, *Biserica în antichitatea târzie (303-604),* ed. a II-a, trad. Roxana Mareş, Ed. Teora, Bucureşti, 1999, pp. 26-30.

- Pentru articole şi studii:
  - Prenumele şi numele autorului
  - Titlul articolului sau studiului (scris cu caractere italice)
  - Numele revistei în care apare articolul sau studiul
  - Numărul revistei şi anul apariţiei
  - Editura, localitatea şi anul apariţiei publicaţiei
  - Pagina citată

Exemplu:

Bogdan Popescu, *Simfonia bizantină. Eusebiu de Cezareea şi Sfântul Ioan Hrisostom*, în Orizonturi teologice, anul III, nr. 4/octombrie-decembrie 2002, Ed. Universităţii din Oradea, Oradea, 2002, p. 179.

Precizarea paginii: „p.“ când este vorba despre o singură paginã, „pp.“ când este vorba despre mai multe. Indicaţiile în latină (*idem, op. cit., ibidem, sqq.* etc.) vor fi trecute cu caractere italice.

În redactarea materialelor va fi folosit sistemul ortografic cu „â“ şi „sunt“, precum şi normele ortografice impuse de *Dicţionarul ortografic, ortoepic şi morfologic al limbii române*, Editura Academiei Române, Bucureşti, 2005.

Lista de abrevieri uzuale:

cf. = confer (compară)

e.g. = exempli gratia (de exemplu)

ed. (ediţia, editor; plural: eds)

et al. = et alii (şi alţi autori)

sq./sqq. = sequens (şi pagina/paginile următoare)

ibid. = ibidem (în acelaşi loc; se foloseşte într-o trimitere care urmează imediat după o altă trimitere la aceeaşi operă; este urmată de numărul paginii la care se trimite)

id. = *idem* (acelaşi; se foloseşte într-o trimitere care urmează după o alta în care s-a folosit *ibid*., atunci cînd se trimite la aceeaşi operă, aceeaşi pagină; nu mai este urmată de numărul paginii)

i.e. = *id est* (adică)

infra (mai jos)

ms. = *manuscriptum* (manuscris; plural: *mss.*)

op. cit. = *opere citato* (opera citată)

loc. cit. = *loco citato* (similar cu *op. cit.*, dar folosit numai atunci cînd trimiterea este la aceeaşi pagină ca în trimiterea anterioară)

passim (pe alocuri)

supra (mai sus)

vol. (volumul, volumele)

Semnatarii studiilor îşi asumă responsabilitatea pentru conţinutul acestora!